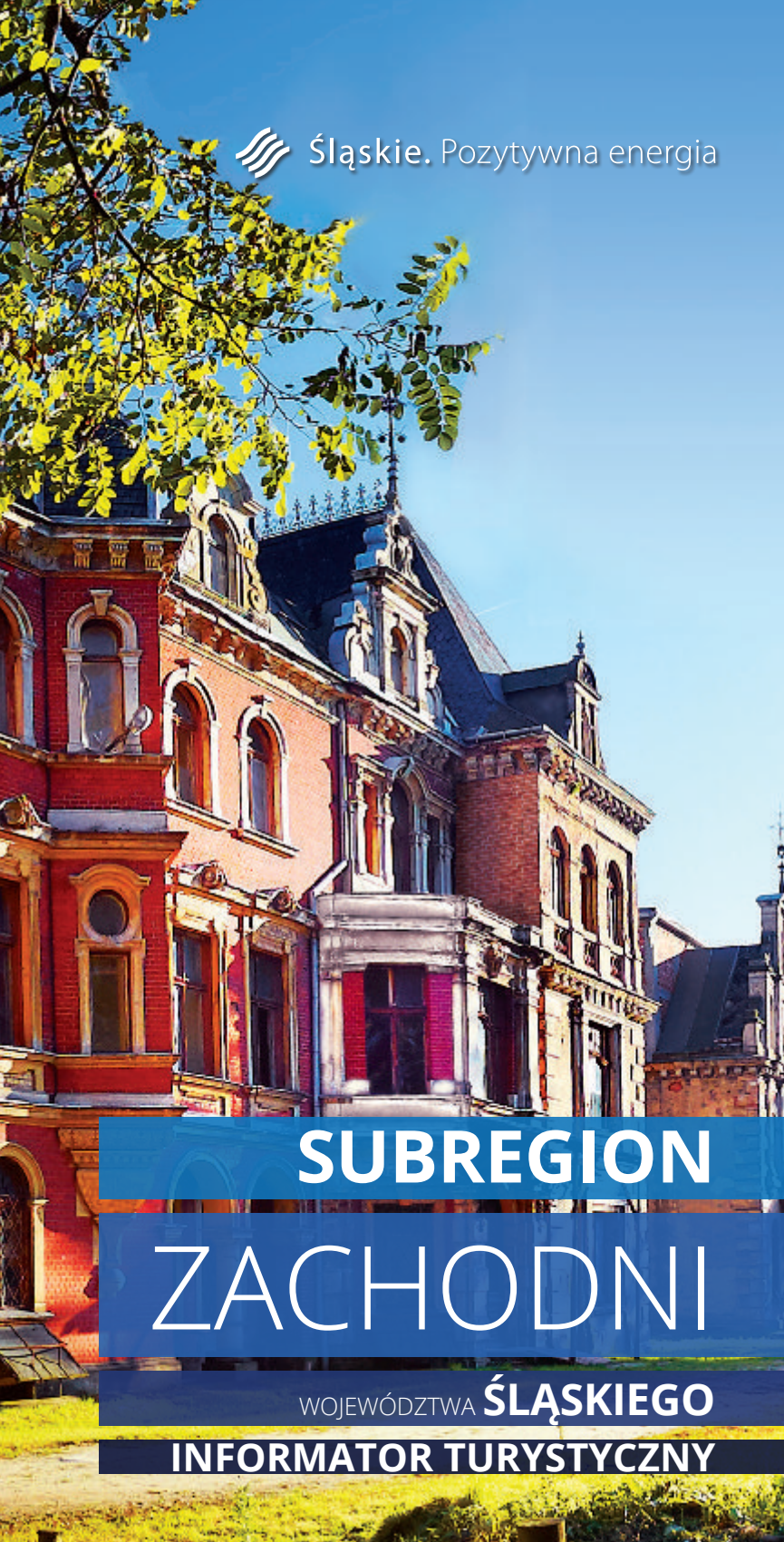

Śląskie. Pozytywna energia

SUBREGION
ZACHODNI

WOJEWÓDZTWA **ŚLĄSKIEGO**

INFORMATOR TURYSTYCZNY

SUBREGION ZACHODNI
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Subregion Zachodni województwa śląskiego

Wydawca: Śląska Organizacja Turystyczna
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
tel. 32 207 207 1, info@slaskie.travel
www.silesia-sot.pl

Teksty: Anna Miszta, konsultacje merytoryczne: Edward Wieczorek

Zdjęcia: Tomasz Gębuś oraz Havve, Marcin Połomski, arch. Urzędu Miasta w Rydułtowach, arch. Urzędu Miasta w Jastrzębiu-Zdroju, Bank Fotografii Śląska Cieszyńskiego

Opracowanie map: Wydawnictwo Kartograficzne Compass
ul. Podchorążych 3, 30-084 Kraków, www.compass.krakow.pl

Koncepcja projektu graficznego: Agata Szargot, Global Solutions Sp. z o.o.
ul. Watoły 13, 41-106 Siemianowice Śląskie, www.global-solutions.pl

Koordynacja projektu: Agnieszka Sikorska, Karolina Jarosz, Paweł Tułodziecki, Bogdan Kasperek

Skład, korekta, druk: Legra Sp. z o.o., ul. Albatrosów 10 C, 30-716 Kraków

Redakcja: Agnieszka Mazan-Kostecka

Wydanie I, Katowice, lipiec 2013

ISBN: 978-83-62001-53-8

Copyright © by Śląska Organizacja Turystyczna 2013

Wydawnictwo powstało w ramach projektu „Śląski System Informacji Turystycznej”

Lider projektu: Śląska Organizacja Turystyczna

Partnerzy projektu: Związek Gmin Jurajskich, Górnośląski Związek Metropolitalny, Stowarzyszenie „Region Beskidy”, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie, Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

Informator obejmuje obszar działania Partnerów projektu: Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku oraz Stowarzyszenia Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie, którzy dokonali weryfikacji zawartych w nim informacji.

Autorzy i wydawca dołożyli wszelkich starań, by jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki wynikłe z wykorzystania zawartych w nim informacji. Dane zawarte w wydawnictwie są aktualne na lipiec 2013.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Śląskie.
Pozytywna energia

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

**Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego na lata 2007-2013**

SPIS TREŚCI

WITAMY W SUBREGIONIE ZACHODNIM WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO 4

RYBNIK 9

POWIAT RYBNICKI 14

Czerwonka-Leszczyny 15

Palowice 16

RACIBÓRZ 17

POWIAT RACIBORSKI 22

Rudy 23

Tworów 24

Krzyżanowice 25

Chałupki 25

Wojnowice 26

Krowiarki 27

Sławików 27

Modzurów 28

Rudnik 28

Gamów 28

Czerwięcice 28

Strzybnik 29

Borucin 29

Pogrzebień 29

WODZISŁAW ŚLĄSKI 31

POWIAT WODZISŁAWSKI 35

Pszów 36

Radlin 37

Rydułtowy 38

Turza Śląska 39

ŻORY 42

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ 46

Objaśnienia symboli

	obiekt na Szlaku Architektury Drewnianej		schronisko turystyczne
	obiekt na Szlaku Zabytków Techniki		wyciąg narciarski
	obiekt na Szlaku Orlich Gniazd		kolejka linowa
	obiekt na Szlaku „Śląskie Smaki”		basen, kąpielisko
	obiekt na Szlaku Cysterskim		przystań żeglarska
	kościół		spływ kajakowy
	kościół zabytkowy murowany		teatr
	kościół zabytkowy drewniany		uzdrowisko
	zabytkowa cerkiew		ośrodek jeździecki
	zabytkowa kaplica		skały
	synagoga		jaskinia
	klasztór		park
	ratusz		rezerwat przyrody
	zamek		punkt widokowy
	strażnica		atrakcja turystyczna
	ruiny zamku		atrakcja przyrodnicza
	ruiny strażnicy		atrakcja wodna
	pałac		szlaki turystyczne piesze
	zespół pałacowo-parkowy		szlaki rowerowe
	ruiny pałacu		granice państwa
	dwór		autostrada
	inny zabytek murowany		droga ekspresowa
	inny zabytek drewniany		droga krajowa
	skansen		droga wojewódzka
	zabytkowa kopalnia		cmentarz
	zabytkowy młyn wodny murowany		cmentarz żydowski (kirkut)
	zabytkowy młyn wodny drewniany		linia kolejowa, stacja
	muzeum		dworzec autobusowy
	galeria (izba pamięci)		informacja turystyczna
	pomnik		
	schron (fort)		
	grodzisko		

WITAMY
W SUBREGIONIE ZACHODNIM
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Południowo-zachodnia część województwa śląskiego zazwyczaj nie kojarzy się z regionem pełnym atrakcji turystycznych, warto jednak na własne oczy się przekonać, że jest inaczej. Polecamy szczególnie zwiedzanie regionu na rowerze. Do dyspozycji miłośników dwóch kółek przygotowano ponad 800 km tras rowerowych, to droga dłuższa niż z Zakopanego na Hel!

Nie bez kozery subregion zachodni województwa śląskiego nazywa się „płucami Śląska” – znajdują się tutaj liczne rezerваты przyrody i rozległe parki krajobrazowe. Godny polecenia jest zwłaszcza rezerwat Łęczok – raj dla ornitologów, miejsce, gdzie można zobaczyć około połowy wszystkich gatunków ptaków występujących w Polsce, migrujących tędy przez Bramę Morawską. Zapraszamy także do odwiedzenia wspaniałych zabytków architektury sakralnej, do refleksji i umocnienia duchowego w sanktuariach m.in. w Turzy Śląskiej oraz Pszowie. Duże miasta oferują atrakcje kulturalne i wspaniałe imprezy cykliczne, które swoją obecnością uświetniają znamienici artyści. Do ważnych imprez należy zaliczyć wielkie wydarzenia muzyczne, jak koncert Bryana Adamsa czy Guns N' Roses w Rybniku, skromniejsze, ale barwne konne procesje wielkanocne na Raciborszczyźnie czy upamiętniające wydarzenia historyczne Święto Ogniove w Żorach. Miłośnicy zabytków techniki również nie będą narzekać na brak atrakcji. W Rudach kursuje zabytkowa kolejka wąskotorowa, w Wodzisławiu Śląskim można zwiedzić podziemną imitację wyrobisk górniczych, w Bieńkowicach z kolei znajduje się najstarsza w Polsce kuźnia, pochodząca z 1702 r. Nie będą zawiedzeni również amatorzy aktywnego wypoczynku. Region oferuje: żeglarstwo na Zalewie Rybnickim, kajakarstwo na Rudzie i Odrze, sporty lotnicze w Rybnickim Aeroklubie, jeździectwo w licznych ośrodkach itp. Każdy znajdzie coś dla siebie, trzeba tylko... do nas przyjechać!

Informacje historyczne i kulturowe

Ziemie Górnego Śląska, podobnie jak całe województwo śląskie, mają burzliwą przeszłość. Po raz pierwszy nazwy Górny Śląsk użyto oficjalnie na przełomie XV i XVI w. Głównymi ośrodkami regionu były miejscowości Opole i Racibórz, a Wodzisław był jednym z państw stanowych. Do istotnych wydarzeń historycznych, rozgrywających się w subregionie zachodnim dzisiejszego województwa śląskiego można zaliczyć: najazd wojsk Kazimierza Wielkiego i zdobycie Pszczyzny i Rybnika w 1345 r., a także oblężenie Żor i spustoszenie księstwa opawsko-raciborskiego oraz przemarsz wojsk polskich zmierzających pod Wiedeń w sierpniu 1683 r. Trasa, którą pokonywał polski król Jan III Sobieski, przebiegająca przez Bytom, Piekary Śląskie, Tarnowskie Góry, Gliwice, Rudy i Racibórz, jest obecnie oznaczona jako Szlak Husarii Polskiej. W lutym 1811 r. chłopcy zorganizowali powstanie w 170 gminach powiatu pszczyńskiego i raciborskiego, zresztą nie był to jedyny przejaw buntu chłopów; kolejny nastąpił w 1848 r. – doszło do starć z wojskiem pruskim w powiecie raciborskim. W 1919 r. rozpoczęło się pierwsze powstanie śląskie, w 1920 r. część powiatu raciborskiego została przekazana Czechosłowacji, kolejne powstania śląskie potwierdzały przynależność Śląska do Polski i polską tożsamość Ślązaków. Spośród wydarzeń najnowszej historii, mających miejsce na tym terenie, należy wymienić podpisanie w 1980 r. w Jastrzębiu-Zdroju przy Kopalni Węgla Kamiennego „Manifest Lipcowy” (obecnie „Zofiówka”) tzw. „Porozumienia jastrzębskiego” – trzeciego, po podpisanych w Gdańsku i Szczecinie, protokołu ugody społecznej, otwierającego drogę do przemian politycznych i gospodarczych w Polsce i Europie.

Brama Cieszyńska w Żorach

Język

Mieszkańcy regionu posługują się oprócz polszczyzny ogólnej również gwara śląską, która jest uważana przez językoznawców za jeden z najbardziej archaicznych dialektów polskich. W ostatnim czasie utworzono wiele stowarzyszeń i instytucji promujących śląską mowę w literaturze, mediach i życiu społeczno-politycznym, starających się o uznanie śląskiej gwary za język regionalny. Powstają również liczne teksty prozą i wierszem, coraz częściej zapisywane z zachowaniem ortografii kodyfikowanej przez zespół ekspertów m.in. z Uniwersytetu Śląskiego.

Zwyczaje i obrzędy

Do barwnych zwyczajów związanych z Wielkanocą należy zaliczyć Osterreiten, czyli kawkadę wielkanocną, odbywającą się w Poniedziałek Wielkanocny na ziemi raciborskiej. Najwięcej konnych uczestników procesji przyjeżdża do Sudolu i Pietrowic Wielkich. Objazd pól, któremu towarzyszą modlitwy i śpiewy, również po morawsku, kończy się wyścigami kon-

Ruiny zamku w Tworowie

nymi. Od kilku lat w Pietrowicach Wielkich nabożeństwu towarzyszy impreza świecka: konny festyn z pokazami ujeżdżania, hippiki i skoków przez przeszkody. Nic dziwnego, że w Wielkanoc zjawiają się tu tysiące widzów. Kilka dni wcześniej, w Wielki Piątek, w samo południe spod kościoła w Raciborzu Sudole wyruszają chłopcy z kołatkami, którzy klekając, idą od domu do domu, a gospodarze częstują ich cukierkami. Tradycja ta jest przekazywana z pokolenia na pokolenie. Do innych ciekawostek związanych z obchodami Wielkanocy należy zwyczaj z Półtomi w gminie Mszana. Miejscowe gospodynie pieką nieznanymi właściwie w żadnej innej miejscowości regionu, a w Polsce rzadki „święcelnik” – półslodkie ciasto drożdżowe z nadzieniem z kiełbasy, boczku i swojskich szynek.

Kuźnia w Bieńkowicach

Z kolei w parku przy pałacu w Krowiarkach jest organizowany Hubertus. Wezwaniem do oficjalnego rozpoczęcia spotkania jest wystrzał armatni, a potem – po odprawionej mszy św. – rozpoczynają się właściwe zawody: tradycyjny pościg za lisem, czyli lisią kitą umieszczoną na ramieniu jednego z jeźdźców.

Z zakończeniem karnawału wiąże się tradycyjne grzebanie basa, czyli pogrzeb trąby położonej w trumnie, „odprawiany” przez osobę przebraną za księdza, z towarzyszeniem konduktu z płaczkami. Na koniec zabawnych mów pogrzebowych, wygłaszanych nad basem, zawieszają się nad trumną puste butelki po alkoholu, a samą trumnę skrapia się wódką.

Przepięknym zwyczajem jest również układanie na ulicach niezwykle efektownych dywanów kwiatowych z motywami religijnymi z okazji święta Bożego Ciała.

Do dawnych zwyczajów należą zimowe wieczory spędzane na szkubaniu pierza, potrzebnego na poduszki i pierzyne, będącego podstawą wiana dziewczyny. Na zakończenie szkubania organizowano zabawę, tzw. wyskubek, z kołoczem, winem i tańcami do białego rana.

Kuchnia

Górny Śląsk cechuje wspaniała, oryginalna kuchnia, łączy ona bowiem elementy kuchni staropolskiej, niemieckiej, czeskiej i kilku innych. Do potraw charakterystycznych dla omawianego regionu z pewnością można zaliczyć: żur śląski, wodzionkę, karminadle (kotlety mielone), krupnioki i żymloki, wśród potraw wigilijnych królują siemieniotka, moczka, makówki. Klasyczny niedzielny śląski „łobiod” musi składać się z rolad, modrej kapusty i klusek z sosem.

Rolada śląska

ŚLĄSKI OBIAD: modro kapusta, kluski i rolada wołowa

Składniki na 10 porcji

Modro kapusta: 1500 g kapusty czerwonej, 200 g cebuli, 300 g jabłek, 250 g boczku wędzonego, winny ocet lub kwas cytrynowy, cukier, sól, pieprz, 2 goździki.

Kapustę poszatковать, zalać wrzątkiem, gotować z goździkami, odcedzić. Skropić octem lub kwasem cytrynowym, dodać cukier, sól, pieprz, boczek przesmażony z cebulą i starte na grubych oczkach jabłka. Kapustę jeszcze raz zagotować.

Rolada śląska: 1200 g mięsa wołowego z udźca, 300 g ogórków kiszonych, 300 g cebuli, 400 g boczku wędzonego, 100 g musztardy, 100 g smalcu, 80 g mąki pszennej, pieprz, sól, liście laurowe, ziele angielskie.

Mięso pokroić w plastry, rozbić, przyprawić solą i pieprzem, posmarować musztardą. Na mięsie rozłożyć ogórki pokrojone w paski i boczek wędzony oraz pokrojoną w cząstki cebulę. Plastry mięsa zwinąć, uformować rolady, obwiązać białą nitką, oprószyć mąką i smażyć na rozgrzanym smalcu na patelni. Przełożyć do rondla, podlać tłuszczem ze smażenia i ciepłą wodą, dodać listek laurowy i ziele angielskie, dusić do miękkości. W czasie duszenia rolady obracać i podlewać, a gdy mięso będzie miękkie, wyjąć i sporządzić sos.

Kluski śląskie: 2000 g ziemniaków, 400 g mąki ziemniaczanej, 3 jajka, sól.

Ugotowane ziemniaki przecisnąć przez prasę, dodać mąkę ziemniaczaną, wyrabiać ciasto, aby skrobica się rozkleiła. Dodać jajka, ponownie wyrobić, formować kluski z wgłębieniem na sos. Gotować na wrzącej osolonej wodzie, aż kluski wypłyną.

Przepis z www.slaskiesmaki.pl

FOCUS PARK

RYBNIK

RYBNIK

www.rybnik.eu

Rynek w Rybniku

Rybnik, miasto pełniące w średniowieczu funkcję osady rybackiej, leżał niegdyś na ważnym szlaku handlowym z Krakowa do Raciborza i Wrocławia. Dziś stawów rybnych w centrum miasta nie ma, są natomiast wspaniałe perspektywy rozwoju kulturalnego, edukacyjnego i gospodarczego. Jest to miasto, w którym zbudowano jedyny w Polsce ośrodek nauki na terenie miejskim. Uczą się tu razem studenci trzech uczelni państwowych: Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu Ekonomicznego i Politechniki Śląskiej. Rybnik jest znany w świecie również jako miejsce, gdzie spotykają się fani żużla. Już od 1931 r. na rybnickim stadionie są organizowane zawody, a RKM ROW Rybnik to dwunastokrotny mistrz Polski (drugie miejsce w klasyfikacji wszystkich drużyn w Polsce). Z tego miasta pochodzi wielu znanych artystów, m.in. Henryk Mikołaj Górecki, Lidia Grychtołówna, Adam Makowicz, Henryk Paleczny, zespół Carrantuohill, a także abp Damian Zimoń, który wielokrotnie wspominał czasy, kiedy był uczniem I LO im. Powstańców Śląskich.

Zwiedzanie miasta można rozpocząć od zabytkowego **ryнку**. Rynek powstał podczas lokacji miasta w XIII–XIV w. na miejscu dawnego stawu. Jest otoczony kamienicami z końca XVIII i pierwszej połowy XIX w., zbudowanymi w stylu klasycystycznym. Na płycie rynku postawiono nową fontannę, zwieńczoną figurą św. Jana Nepomucena z 1736 r. W uliczkach wokół rynku powstały dwa centra handlowe – Focus Mall Park (w nim Multikino) i Rybnik Plaza (ul. Raciborska); w tym ostatnim znajduje się Cinema City. Na płycie rynku, w klasycystycznym **ratuszu** z wieżą zegarową z 1822 r., mieszczą się także **Muzeum Miejskie** (ul. Rynek 18, tel. 32 4327460, www.muzeum.rybnik.pl) i Urząd Stanu Cywilnego. W muzeum są prezentowane trzy wystawy stałe: „Rybnik nasze miasto”, „Cechy rzemieślnicze w miastach Górnego Śląska do 1939 r.”, „Wyrobisko górnicze” oraz kilka czasowych, a w holu na pierwszym piętrze cyklicznie są organizowane koncerty kameralne, recitale, spotkania autorskie itp. Idąc z rynku ul. Kościelna, szybko dojdziemy do kolejnego punktu na trasie naszej wycieczki, tj. do **kościółka pw. Matki Boskiej Bolesnej** (ul. Franciszka Rybnickiego 2).

Miasto rond

Rybnik jest nazywany miastem rond, ponieważ znajduje się w nim około 30 rond, którym nadano nazwy i niezliczona liczba mniejszych, bezimennych.

Kościół – Matki Boskiej Bolesnej

Bazylika św. Antoniego Padewskiego

Zabytkowa Kopalnia Ignacy-Hoym

Świątynię tę, zwaną przez rybniczian starym kościołem (w odróżnieniu od bazyliki, tj. nowego kościoła), zaprojektował Franciszek Ilgner na przeł. XVIII i XIX w. Jest to kościół barokowo-klasycystyczny, jednonawowy, z częściowo zachowanym wyposażeniem wnętrza. Niedaleko znajduje się późnobarokowa figura św. Jana Nepomucena, przeniesiona spod bramy zamku na plac kościelny w 1806 r. Wychodząc z kościoła Matki Bożej Bolesnej, kierujemy się w lewo i w górę ulicami Sobieskiego i Powstańców, a na ich szczycie z daleka widać **bazylikę mniejszą pw. św. Antoniego Padewskiego** (ul. Mikołowska 4), patrona miasta od 2007 r. Neogotycki kościół z wieżami o wysokości 96 m został zaprojektowany przez Ludwika Schneidera w latach 1903-1906. Warto również spacerować się w stronę Starostwa Powiatowego (ul. 3 Maja 31, niedaleko kościoła pw. Królowej Apostołów oo. werbistów), zbudowanego w 1887 r., gdyż jest to przykład historyzującego stylu renesansu niemieckiego. Budynek z wnętrzem zachowanym w stylu neogotyckim jest otoczony parkiem Starościńskim. Wyjątkowym miejscem, w którym można doświadczyć górniczego charakteru Rybnika, jest zabytkowa **Kopalnia Ignacy-Hoym** 🏗️. Obecnie można zwiedzać jedynie zabudowę powierzchniową, lecz w planach jest otwarcie podziemnego wyrobiska na poziomie 400 i 600 m, budowa kortów tenisowych, kręgielni i innych atrakcji. Najcenniejsze zabytki w kopalni to dwie maszyny wyciągowe szybów „Głowacki” i „Kościszko” z napędem parowym z 1900 i 1920 r. Można wejść na wieżę widokową, skąd rozciąga się panorama okolicy (ul. Mościckiego 3, Niewiadom, www.ignacy.miastorybnik.pl, punkt widokowy po powiadomieniu tel. 32 4331072, 500159631).

Zalew Rybnicki w Rybniku Stodolach to miejsce, gdzie tradycja miasta jako ośrodka związanego z rybami jest wciąż żywa. Można tu złowić wspaniałe okazy, gdyż jest to jeden z nielicznych zbiorników, w którym nawet zimą temperatura wody nie spada poniżej 15°C. Nie tylko wędkarze korzystają z uroków zalewu. Wokół akwenu powstały **ośrodki żeglarskie Nawa i Koga-Kotwica**, będąca siedzibą Spółki Żeglarskiej REF – można tam wypożyczyć sprzęt pływający, są kawiarenka i sklep żeglarski. Sezon żeglarski na Jeziorze Rybnickim jest najdłuższy w Polsce i trwa od kwietnia do października. Na zalewie można uprawiać windsurfing,

Ośrodek Jeździecki Indeks

Ośrodek Żeglarski Kotwica

a także popływać statkiem „Conrad”. Amatorów podniebnych przygód ucieszy wiadomość, że w Rybniku działa prężnie rozwijający się Aeroklub ROW (ul. Żorska 332, tel. 32 4218189, www.aeroklub.rybnik.pl), zrzeszający modelarzy, pilotów, skoczków spadochronowych i pasjonatów lotnictwa.

Miasto nie lekceważy potrzeb najmłodszych – miejscem uwielbianym przez dzieci jest **Rodzinny Park Atrakcji** (ul. Hotelowa 12, Rybnik Kamień, www.rparybnik.pl, tel. 32 4449200), na który składa się Park Dinozaurów i Bajkowa Kraina. W Parku Dinozaurów oprócz ruszających się i wydających dźwięki dinozaurów znajduje się m.in. piaskownica z zakopanym szkieletem T-rexa.

Z kolei w Bajkowej Krainie można wejść do smoczej jamy, zobaczyć Babę Jagę i domek na kurej stopce; wśród atrakcji jest też park linowy, place zabaw, kolejka Brzydkie Kaczątko oraz tipi – indiańskie namioty. W parku znajdują się również: plenerowa kręgielnia, Mega Szachy, Hobby Golf czy Chińczyk Gigant.

W Rybniku-Stodołach znajduje się **Ośrodek Jeździecki Indeks** (ul. Stalowa 1, tel. 697092694, www.indeks.rybnik.pl). Jest to miejsce idealne dla wszystkich miłośników koni; można tu ciekawie spędzić czas z rodziną i przyjaciółmi – organizowane są jazdy konne (również dla niepełnosprawnych), hipoterapia, rajdy, jazdy terenowe, przejażdżki wozem taborowym i wiele innych atrakcji.

Kościółki drewniane w Rybniku i okolicy

Rybnik oraz powiat rybnicki obfitują w zabytkowe kościółki drewniane, znajdujące się na Szlaku Architektury Drewnianej. Można je zwiedzić, podróżując samochodem lub rowerem. Zmotoryzowanych zainteresuje na pewno trasa rozpoczynająca się na ul. Gliwickiej w Rybniku, gdzie mijamy akademicki **kościółek pw. Wniebowzięcia NMP** z XV w. – do naszych czasów zachowało się prezbiterium.

We wschodniej dzielnicy Rybnika, w Ligockiej Kuźni przy ulicy Wolnej 125, znajduje się zabytkowy **kościół św. Wawrzyńca** , zbudowany w 1717 r., przeniesiony z Boguszowic. Tę świątynię można uczynić celem wycieczki rowerowej (zielony szlak) lub pieszej (niebieski szlak Początków Hutnictwa w ROW, z centrum Rybnika ok. 3 km). Wyjeżdżając z Ligockiej Kuźni, skręcamy w prawo, w ul. Wielopolską i w Wielopolu oglądamy XVI-wieczny, przeniesiony z Gierałtowic **kościół drewniany św. Katarzyny** . Do kościoła w Wielopolu zaprowadzi nas również szlak im. Jana Pawła II, biegnący z Rybnika-Stodół, poprzez dworzec PKP, wspomniane Wielopole, Golejów aż do Rud. Kolejnym kościołem o wyjątkowej historii jest **świątynia Bożego Ciała** w Jankowicach i studzienka z cudowną

Dla rowerzystów

Rybnik może się poszczycić ponad 150 km tras ścieżek rowerowych, łączących miasto z pobliskimi miejscowościami. Trasy zostały zaprojektowane tak, aby po drodze można było zapoznać się z obiektami ważnymi pod względem historycznym i kulturowym lub też po prostu cieszyć się przyrodą. Do wyboru mamy aż 17 tras rowerowych. Więcej informacji i mapa tras rowerowych na stronie: www.turystyka.subregion.pl.

Kościół św. Wawrzyńca

Zalew Rybnicki

wodą, odwiedzane przez pielgrzymów z całego regionu. Do sanktuarium prowadzi trasa rowerowa nr 13 (kolor zielony).

Legenda głosi, że ksiądz Walenty, spieszący na pomoc chorej kobiecie, zabrał ze sobą Przenajświętszy Sakrament. Kiedy zorientował się, że gonią go husyci, ukrył sakrament w dziupli dębu i zginął. W tym właśnie miejscu zbudowano kapliczkę, a w miejscu, gdzie ksiądz Walenty umarł, wytrysnęło źródło, które ujęto w studnię.

Kościół Matki Bożej Różańcowej - Rybnik Wielopole

Imprezy cykliczne

Spośród licznych imprez cyklicznych odbywających się w Rybniku należy wymienić: Festiwal Filmów Niezależnych RePeFeNe, RYJEK, czyli Rybnicką Jesień Kabaretową (w mieście powstało wiele formacji kabaretowych, m.in. Kabaret Noł Nejm, Kabaret Młodych Panów i Kabaret Chwilowo Kaloryfer), OFPA Ogólnopolski Festiwal Piosenki Artystycznej, Rybnickie Dni Literatury, Silesian Jazz Meeting, Dni Rybnika, ale także imprezy sportowe, takie jak: Rybnickie Regaty Żeglarskie, Ruda Extreme czy Tour de Rybnik.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ pl. Wolności 7, tel. 32 4392200
rybnik@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Olimpia ***, ul. Hotelowa 12, tel. 32 4225053, www.hotel-olimpia.pl

Hotel Arena **, ul. Gliwicka 72, tel. 32 4331395, www.hotel-arena.pl

Ośrodek Szkoleniowo Wypoczynkowy Stodoły, ul. Cisowa 2, tel. 32 7391620, www.stodoly.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego Stodoły 🇵🇱 ul. Cisowa 2, tel. 32 7391620, www.stodoly.pl

Delicje Ristorante, ul. Raciborska 2, tel. 32 4222239, www.delicje.net.pl

Restauracja Maryna, ul. Gliwicka 30, tel. 32 4260400, www.maryna.com.pl

INNE ATRAKCJE

Lotnisko Aeroklubowe ROW, ul. Żorska, tel. 32 4218426, www.aeroklub.rybnik.pl: akrobatyka lotnicza, baloniarstwo, szybownictwo, spadochroniarstwo, imprezy szybowcowe, loty nad Rybnikiem, szkolenia i kursy

Spyływ kajakowe Ruda, FHU Aktywni, tel. 32 7330021, www.aktywni.net.pl

Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Hotelowa 12, Rybnik Kamień, tel. 32 4227853, www.mosir.rybnik.pl

Kąpielisko Ruda, ul. Gliwicka, tel. 32 4223408, www.mosir.rybnik.pl (można wypożyczyć kajak, rower wodny)

Basen odkryty Rybnik Chwałowice, ul. Śląska 929

Fundacja Elektrowni Rybnik, Klub Energetyka, ul. Podmiejska, tel. 32 7391854, www.fundacjarybnik.pl

Park Wiśniowiec (ul. Gliwicka), Ogólnopolskie Zawody w Kolarstwie BMX

„Tango” – kręgielnia, pl. Wolności 1a, tel. 32 4233006

Ścianka wspinaczkowa CW Cechownia, ul. Rymera 4, Rybnik Niedobczyce, tel. 605610651, www.cwcechownia.pl

Młodzieżowy Klub Mini Żużlowy Rybki Rybnik, ul. Pod Hałdą 37A, tel. 603229870, www.rybki.rybnik.pl

Ośrodek Żeglarski Koga-Kotwica, ul. Rudzka 244, tel. 32 7396296, www.koga-kotwica.rcez.pl

Redpoint Centrum Aktywności, ul. Cisowa 2

Laserhouse, ul. B. Chrobrego 6, tel. 32 4210475, www.laserhouse.pl

Rybnickie Centrum Kultury, ul. Saint Vallier 1, tel. 32 4222132, www.kultura.rybnik.pl

Kinder Klub, Osiedle Południe 56, Rybnik Boguszowice, tel. 32 7394437 www.kinderklub.pl

Figloraj, ul. Skłodowskiej-Curie 1b, tel. 32 4260149, www.salazabawrybnik.pl

POWIAT RYBNICKI

CZERWIONKA-LESZCZYNY

www.czerwionka-leszczyzny.pl

Najstarszą miejscowością w gminie jest **BEŁK**. Znajduje się tu piękny drewniany **kościół św. Marii Magdaleny** (ul. Kościelna 6), wybudowany na miejscu poprzedniej świątyni, która spłonęła w 1753 r. W dzielnicy Czerwionka jest usytuowany **dwór** (al. św. Barbary 6) z XIX w., otoczony parkiem z pięknym drzewostanem liściastym. Dzisiaj zmodernizowany dwór jest siedzibą Urzędu Gminy i Miasta. Z kolei w dzielnicy Leszczyzny znajduje się dwór klasycystyczny, zwany zamkiem, wzniesiony w 1882 r. Ciekawym miejscem jest również zachowane zabytkowe osiedle patronackie kopalni „Dębieńsko”, tzw. **familoki**, przy ulicach: Wolności, Słowackiego, Generała Hallera, Kombatantów, Mickiewicza i Szkolnej. Murowane z cegły familoki o drewnianych dachach krytych dachówką są pamiątką dawnej architektury miejskiej Górnego Śląska.

Warto też odwiedzić **Izbę Tradycji Kopalni Węgla Kamiennego „Dębieńsko”** w Czerwionce (ulica 3 Maja), gdzie można się zapoznać z historią kopalni, która odegrała ważną rolę w rozwoju miasta, a także zobaczyć wiele eksponatów będących cennym źródłem wiedzy o górnictwie. Corocznie jest organizowana tradycyjna górnicza Karczma Piwna z pełnym ceremoniałem „Skoku przez skórę” oraz obchody górniczego święta „Barbórki”.

Ciekawym elementem w okolicznym krajobrazie jest kompleks leśny z **górami Ramża**, na której rośnie wiele drzew o rozmiarach pomnikowych (ponad 310 cm obwodu, wiek ok. 150-200 lat), a w pobliżu szczytu znajduje się charakterystyczna wieża stacji meteorologicznej – zasięg jej radaru wynosi ok. 200 km.

Kościół św. Marii Magdaleny w Bełku

PALOWICE

Na południe od Bełku, w Palowicach przy ul. Woszczyckiej 17a, warto zobaczyć **kościół pw. św. Trójcy** z przełomu XVI i XVII w., przeniesiony na to miejsce z Leszczyn. W centrum Palowic znajduje się dwór, zwany potocznie zamkiem, wokół którego rozpościera się park. Każdy spragniony spokoju i obcowania z naturą odpocznie na Pojezierzu Palowickim, które jest częścią Parku Krajobrazowego Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Pojezierze Palowickie stanowi zespół stawów hodowlanych, gdzie można obserwować wiele gatunków ptaków, np. bociana czarnego, czapłę białą czy zimorodka. Jest to teren idealny na długie spacery, rowerowe wyprawy, w okolicy można też pojeździć konno.

Kościół św. Trójcy w Palowicach

INNE ATRAKCJE W OKOLICY

W **ŚWIERKLANACH DOLNYCH** (ul. Kucharzówka 28) znajduje się niewielka, ale ciekawa **galeria rodziny Holessz**, w której twórczość malarska Ludwika Holessza przyciąga ludzi ukazując im wizję karbońskiego świata dziworoślin i dziwostworów.

W **DZIMIERZU** znajduje się **zespół dworsko-parkowy** z przełomu XIX i XX w. Innym ciekawym obiektem są wzniesione na początku XX w. dawne czworaki dworskie, zlokalizowane w rejonie skrzyżowania ulic Wygony oraz Rzurowskiej. W **LYSKACH** przy ul. Rybnickiej 7 jest zlokalizowany ciekawy architektonicznie budynek, w którym obecnie mieści się Dom Pomocy Społecznej, wzniesiony jako tzw. **Dom dla Ubogich** w 1846 r. dzięki fundacji Poedników. Na cmentarzu w Lyskach znajduje się kaplica grobowa rodziny Poedników z końca XIX w. oraz grób matki Karola Goduli zwanego „śląskim królem cynku”, który położył ogromne zasługi dla rozwoju gospodarczego Górnego Śląska. Kolejnym ciekawym obiektem jest mieszczący się w **ZWONOWICACH** przy ul. Dębowej 1 **pałacyk myśliwski** na tzw. Winnej Górze, który został zbudowany przez księcia raciborskiego na miejscu dawnego folwarku pocysterskiego około roku 1887. Wzgórze otrzymało swoją od dawnej winnicy cystersów. W **SUMINIE** warto zwiedzić **„Leśniczówkę”** z 1870 r. (ul. Dworcowa). Można tam zobaczyć wiele przedmiotów mających niezwykłą historię, których nie zobaczy się innych muzeach. Obecni właściciele chętnie opowiadają o wszystkim, co znajduje się w tej skarbnicy. W **CZERNICY** znajduje się zabytkowy **pałacyk** z XIX w., w którym mieści się placówka ośrodka kultury „Zameczek”. Pałac jest otoczony przez park w którym znajdują się pomniki przyrody. W okolicy są ciekawe obiekty przemysłowe, m.in. wieża wyciągowa, budynek maszynowni zabytkowej kopalni „Cecylia” oraz szyb kopalni „Erbreich”.

Gichta w palowickim lesie

Gichta, czyli wieża służąca do załadunku wsadów do pieca to pozostałość po hucie „Waleska”. Dziś stanowi zabytek techniki, planuje się ją udostępnić zwiedzającym.

Zabytkowa gichta

Pałac w Dzimierzu

RACIBÓRZ

RACIBÓRZ

www.raciborz.pl

Rynek w Raciborzu

Gród raciborski, broniący przeprawy przez Odrę na drodze handlowej prowadzącej przez Bramę Morawską do Polski, istniał już w IX w. Leżał na skrzyżowaniu szlaków z Czech i Moraw do Krakowa, na Ruś i na Śląsk. Burzliwa historia (w 1945 r. zostało zniszczonych 80% zabudowań w mieście) i żywioły (liczne pożary, powódź z 1997 r.) nie zahamowały rozwoju Raciborza, który jako pierwsze miasto w Polsce otrzymał certyfikat ISO 14001.

Spacer po Raciborzu dostarczy wszystkim ciekawych wrażeń. W niewielkiej odległości od **rynku** z zabytkowym układem urbanistycznym znajdują się jedne z najstarszych obiektów sakralnych w mieście: **kościół Wniebowzięcia NMP** z pocz. XIV w. (zbudowany na miejscu starej świątyni z 1205 r., która spłonęła w 1300 r.) oraz gotycki **kościół św. Jakuba**.

W dzielnicy Ostróg znajduje się **Zamek Piastowski** (ul. Zamkowa 2 tel. 32 7006052, www.zamekpiastowski.pl), zbudowany na miejscu grodu gołężyckiego. W pierwszej połowie XIII w. zaczęto wznosić partie murowane. W latach 1288-1293 książę Przemysław zbudował gotycką **kaplicę św. Tomasza Becketa z Canterbury**, angielskiego męczennika, zabitego przez rycerzy królewskich. Upamiętnia ona spór między księciem wrocławskim Henrykiem Probussem a biskupem Tomaszem II, który schronił się na raciborskim zamku, obleganym przez wojska książęce. Ostatecznie doszło do ugody, a w kaplicy ustanowiono siedzibę kanoników, którzy przebywali tu do 1416 r. Kaplica jest nazywana perłą górnośląskiego gotyku i wykazuje podobieństwa do paryskiej kaplicy Sainte-Chapelle. Świadectwem pojednania księcia Henryka Probusego z biskupem Tomaszem II jest również **Statua Zgody**, wybudowana na rogu ulic Głubczyckiej i Mikołaja w XIX w.

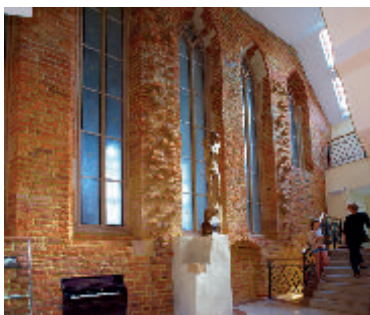
W skład kompleksu zamkowego wchodzi ponadto: budynek bramny, dom książęcy, w północnej pierzei – wazelnia browaru, w zachodniej – słodownia. W południowo-zachodnim narożu zachowały się fragmenty murów obronnych. W skrzydle północnym i zachodnim znajduje się

Gall Anonim o Raciborzu

Pierwsza wzmianka o Raciborzu została zamieszczona w kronice Galla Anonima. Autor opisuje zdobycie grodu przez rycerzy Bolesława Krzywoustego w 1108 r.

Zamek Piastowski - kaplica zamkowa

Zamek Piastowski

Kościół św. Jakuba

browar zamkowy, którego początki sięgają 1532 r. W obecnej formie odbudowany po pożarze w 1858 r. i gruntownie zmodernizowany w latach 1896-1897, browar nadal funkcjonuje. Obecnie zamek pełni funkcję Centrum Dziedzictwa Kulturowego Bramy Morawskiej. Zamek jest otoczony parkiem, gdzie przepiękny drzewostan reprezentują m.in. topola czarna, dęby czerwone i dąb błotny, będący pomnikiem przyrody. Przez park prowadzą trasy spacerowe oraz żółta trasa rowerowa na trasie Katowice–Krnov w Czechach.

Muzeum w Raciborzu mieści się obecnie w dwóch budynkach: przy ul. Gimnazjalnej (ul. Gimnazjalna 1, tel. 32 4152841) oraz przy ul. Chopina (ul. Chopina 12, tel. 32 4154905). Początkowo ekspozycje zebrane przez pracowników naukowych Gimnazjum Królewsko-Ewangelickiego były umieszczone w niszczącym XIV-wiecznym budynku pokościelnym, należącym niegdyś do zgromadzenia sióstr dominikanek. Po przeprowadzeniu prac remontowo-adaptacyjnych obiekt ten został zagospodarowany na muzeum i bibliotekę. Ekspozycje umieszczone na pierwszym piętrze, a oficjalne ich otwarcie miało miejsce 4 grudnia 1927 r. Dopiero w latach 1984-1994 wyremontowano budynek przy ul. Chopina i zorganizowano tam pięć wystaw stałych. Przy ul. Gimnazjalnej są prezentowane odkrycia archeologiczne z tamtejszego kościoła oraz wystawy: „W Domu Ozyrysa” o tematyce egipskiej – warto zwrócić uwagę na mumię Dzet-Amonet-ius-anch, „Sztuka dawna” (malarstwo i rzeźba XV-XVIII w.) oraz „Cyna śląska”. Budynek ekspozycyjny przy ul. Chopina zaprasza do obejrzenia wystaw „Rok obrzędowy nad

Kolumna Maryjna na rynku

Muzeum w Raciborzu

Górną Odrą”, „Dawne techniki dentystyczne”, „Śladami człowieka prahistorycznego”, „Racibórz w średniowieczu”, a także „Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej w Samborowicach 1200–400 p.n.e.”.

Przy ulicy Jana Pawła II 6 znajduje się **Sanktuarium Matki Bożej Raciborskiej** (kościół pochodzi z XVIII w.). Obraz Maryjny malowany temperą na desce, będący kopią jasnogórskiej ikony, podobno został przywieziony z Częstochowy w XVI w. Wizerunek Maryi ukoronowano koronami papieskimi, które zostały dwukrotnie skradzione, więc koronacja odbyła się po raz trzeci w 1987 r. Do sanktuarium przybywają liczne grupy pielgrzymów oraz procesje z pobliskich parafii, m.in. z parafii św. Jana z Ostroga przybywa procesja od 1831 r., na pamiątkę uratowania mieszkańców od epidemii cholery. Wotum za uratowanie miasta od tej choroby stanowi również

Kolumna Maryjna, znajdująca się na raciborskim rynku, autorstwa Jana Melchiora Österreicha. Podobno, gdyby ktoś odważył się kopać wokół kolumny, całe miasto zostanie zalane wodą. W logo Raciborza znajduje się wizerunek renesansowej baszty więziennej, wzniesionej w XVI w., przy której zachował się fragment murów obronnych przy placu Długosza. Niedaleko (ul. Nowa) wznosi się gmach sądu w stylu późno klasycystycznym, według projektu Karola Fryderyka Schinkla. Przy ul. Eichendorffa 14 mieści się neogotycki budynek zakładu karnego wybudowany w kształcie krzyża równoramiennego z podstawą i wieżą o wysokości 35 m, wzorowany na więzieniach z Berlina i Wrocławia w pierwszej połowie XIX w. Budynek ten od 1992 r. znajduje się w rejestrze zabytków.

Śląskie Obserwatorium Geofizyczne

Cmentarz w parku

W zachodniej części parku im. Miasta Roth dawniej był cmentarz katolicko-ewangelicki (zlikwidowany w latach pięćdziesiątych XX w.). Do dziś zachowało się tylko kilka nagrobków, gdyż reszta została rozebrana, zadbano jednak o to, aby ścieżki spacerowe biegły starymi alejkami cmentarnymi, żeby nie deptać po grobach.

W dzielnicy Nowe Zagrody, pomiędzy ulicami Opawską, Bema i Kochanowskiego znajduje się **park im. Miasta Roth** (z tym bawarskim miastem Racibórz ma podpisaną umowę partnerską). Dawniej był tu Eichendorffpark, zwany też parkiem łabędziowym. W parku znajdują się staw z zadrzewioną wyspą, plac zabaw dla dzieci, kilka pomników przyrody i fontanny oraz wyremonto-

wany budynek starego szale-
tu – na dachu zorganizowa-
no taras widokowy. W Nowych
Zagrodach jest też najstar-
sze na ziemiach polskich **Ślą-
skie Obserwatorium Geofizy-
czne** (PAN, ul. Chłopska 1,
tel. 32 4155540), gdzie pra-
cował światowej sławy sei-
smolog prof. Carl Mainka, re-
jestrujący swymi seismogra-
fami trzęsienia ziemi na całym
świecie.

Innym ciekawym terenem
zielonym w Raciborzu jest **Ar-
boretum Bramy Morawskiej**
(tel. 32 4154405, ul. Mar-
kowska 17, Racibórz Ostropa,
www.arboretum-raciborz.pl,

wstęp bezpłatny). Turyści znajdą tutaj wiele rzadkich gatunków roślin, grzybów i zwierząt. Na spragnionych wypoczynku na łonie natury czekają liczne atrakcje: ścieżka zdrowia, ścieżki dydaktyczne, „zaczarowany ogród” przypominający labirynt, dla dzieci zorganizowano plac zabaw oraz minizoo (wstęp bezpłatny).

Arboretum Bramy Morawskiej

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ ul. Długa 2, tel. 32 4157239, raciborz@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Zamek Piastowski), ul. Zamkowa 2, tel. 32 7006050, zamekraciborz@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Polonia***, pl. Dworcowy 16, tel. 32 4140270, www.polonia.raciborz.pl

Hotel Racibor***, ul. Wojska Polskiego 25, tel. 32 7224400, www.hotelracibor.pl

Hotel Ragos**, ul. Kościuszki 38, tel. 32 4150505 www.ragos.com.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Hotelu Polonia *** 🇵🇱 pl. Dworcowy 16, tel. 32 4140270, www.polonia.raciborz.pl

INNE ATRAKCJE

Kino Bałtyk, ul. Londzina 13, tel. 32 4152033

Kino Przemko, ul. Londzina 38, tel. 32 4153214

Ośrodek Sportu i Rekreacji, ul. Zamkowa 4, tel. 32 4153717 (lodowisko, bilard, kręgielnie, kort tenisowy)

Kąpielisko, Ośrodek Sportu i Rekreacji „Obora”, ul. Markowicka 1, tel. 32 4152451

Stadnina koni, Józef Rusnarczyk, ul. Węgierska 22 (Ocice), tel. 32 4150864

Ścianka Wspinaczkowa: Międzyskolny Ośrodek Sportowy, ul. Klasztorna 9, tel. 32 4152471

Ulica Długa

POWIAT RACIBORSKI

RUDY

www.rudy.info.pl

W latach pięćdziesiątych XIII w. na teren Rud Wielkich przybyli cystersi z Jędrzejowa i zbudowali kościół i klasztor. Kościół pw. Wniebowzięcia NMP jest bazyliką mniejszą i został uznany za **Sanktuarium Matki Bożej Pokornej** (ul. Cysterska 1). Jest możliwość zwiedzania **Pocysterskiego Zespołu Klasztorno-Pałacowego** (ul. Cysterska 4, tel. 32 4103311, www.rudy-opactwo.pl), piękny i duży ogród zaś jest ulubionym miejscem spacerów mieszkańców okolicznych miejscowości, chętnie wybierany również jako plener do zdjęć ślubnych. Liczne ścieżki rowerowe, dydaktyczne i piesze są sposobem rodzinnego spędzania wolnego czasu na świeżym powietrzu w pięknej okolicy.

Wartym odwiedzenia miejscem jest **szpitalik Juliusza Rogera**, (ul. Raciborska 10, www.zpk.com.pl). Ten lekarz, sprowadzony z Niemiec w 1847 r., był zapalonym entomologiem, badaczem ludowych pieśni górnośląskich, które wydał drukiem, lecz przede wszystkim był to oddany swej pracy doktor. Pierwszym szpitalem, który zbudował na ziemiach śląskich Roger, był właśnie ten w Rudach. Grób dr. Rogera znajduje się na cmentarzu w Rudach.

Pocysterski Zespół Klasztorno-Pałacowy

Zabytkowa Stacja Kolei Wąskotorowej

przejechać się ręczną drezyną i z przewodnikiem zwiedzić lokomotywnię. Oczekiwanie na odjazd kolejki można umilić sobie pobyt w parku linowym „Stacykowo Rudy” oraz w bistrze Peron 2. Skansen znajduje się na Szlaku Zabytków Techniki. Dzieciom Rudy oferują ponadto wizytę w „Zaczarowanej Chacie” (ul. Raciborska 27; tel. 887611587; www.zaczarowanachata.pl), pełnej postaci z dziecięcych bajek: goblinów, wodników, krasnali, wróżek itp.

Rezerwat Łęczczok

W 1993 r. powstał Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich. Częścią parku jest Rezerwat Leśno-Stawowy Łęczczok. Przez rezerwat biegną szlaki: żółty Szlak Polskich Szkół Mniejszościowych, czerwony szlak im. Husarii Polskiej, a także rowerowa trasa i ścieżki dydaktyczne. Ponad połowa gatunków ptaków żyjących w Polsce ma tam swoich przedstawicieli, bogata jest również flora. W południowej części rezerwatu znajdują się pozostałości zabytkowego dworku myśliwskiego z 1783 r.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej Kuźnia Raciborska, ul. Klasztorna 9, tel. 32 4191407, kuznia@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej, Rudy, ul. Cysterska 3, tel. 32 4518039, pit.rudy@umkuznia.pl

INNE ATRAKCJE

Splywy kajakowe rzeką Rudą, FHU aktywni, tel. 32 7330021, www.aktywni.net.pl

TWORKÓW

www.tworkow.pl

Miłośnicy zamków na pewno odwiedzą również Tworków, gdzie przy ul. Parkowej wznoszą się **ruiny zamku** z XVI w., zbudowanego na planie podkowy z dziedzińcem wewnątrz. Budowla zaczęła popadać w ruinę już w XIX w., do czasów współczesnych zachowały się skrzydła oraz barokowa kaplica. Oprócz ruin warto wstąpić do XVII-wiecznego **kościółca parafialnego św. św. Apostołów Piotra i Pawła** przy ul. Głównej. Ta barokowa świątynia jest zdobiona wewnątrz piękną polichromią iluzjonistyczną, pochodzącą z 1749 r. W kościelnej krypcie odkryto 11 trumien wykonanych z miedzi i pokrytych polichromią. W Tworkowie warto zobaczyć także zabytkowy młyn wodny z 1914 r., a z młodszymi turystami wioskę indiańską. Około 2 km na zachód od Tworkowa jest położony późnobarokowy **kościół filialny św. Urbana**, wzniesiony w 1779 r. na miejscu dawnej kapliczki. Warto zwrócić uwagę na rokokowy ołtarz i ambonę z końca XVIII w. Niedaleko kościółka, na Urbanku, otwarto kilka lat temu wyciąg narciarski – zimą stok jest oświetlony, można też coś przekąsić i wypić herbatę.

Kościół św. św. Piotra i Pawła

Ruiny zamku w Tworkowie

KRZYŻANOWICE

www.krzyzanowice.pl

W centrum Krzyżanowic, przy ul. Kolejowej wart zobaczenia jest **pałac**, pochodzący z 1700 r., wybudowany na polecenie hrabiego Jana Bernarda Praschma. W 1775 r. właścicielami rezydencji stali się Lichnowscy, którzy przebudowali ją w stylu neogotyckim, widocznym do dziś. W 1930 r. książę Wilhelm von Lichnowsky sprzedał posiadłość siostrze franciszkankom, które założyły w nim Dom Pomocy Społecznej „Różany Pałac”, przeznaczony dla dziewcząt niepełnosprawnych intelektualnie. W pałacu gościli dwaj wybitni muzycy romantyczni. Wiosną 1848 r. krzyżanowicki pałac stał się miejscem tajemnego spotkania Franciszka Liszta oraz Karoliny Iwanowskiej. Dla uczczenia twórczości obu kompozytorów co roku w maju, w kościele parafialnym pw. św. Anny odbywają się koncerty muzyki poważnej.

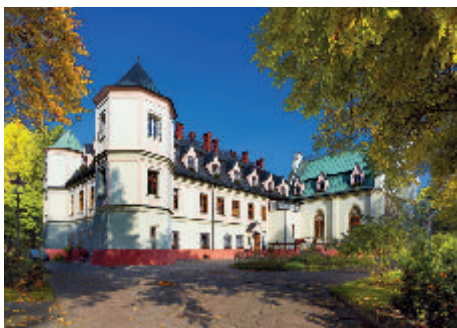
CHAŁUPKI

www.chalupki.pl

Trzysta metrów od mostu granicznego na Odrze znajduje się barokowy **pałac** w Chałupkach (www.hotel-zamek.pl, ul. Bogumińska 30, tel. 32 4196944). Pierwsza wzmianka o zamku pochodzi z 1373 r. – wtedy był to zamek obronny z fosą i należał do książąt opawsko-raciborskich. Rezydencja zmieniała właścicieli, byli to m.in. margrabia Jerzy Hohenzollern, a po nim Donnersmarckowie, którzy przebudowali zamek i nadali mu barokowy charakter, a także założyli istniejący do dziś park. Do 1936 r. właścicielem była rodzina Rothschildów, bogatych żydowskich bankierów. Obecnie w pałacu mieszczą się hotel, restauracja i dom przyjąć. W Chałupkach są również oznakowane trasy rowerowe, w całej gminie Krzyżanowice jest ich dziesięć.

Beethoven w Krzyżanowicach

W sierpniu 1806 r. na zaproszenie Lichnowskich w pałacu koncertował przyjaciel rodziny – Ludwig van Beethoven.

Pałac w Krzyżanowicach

Pałac w Chałupkach

Meandry Odry

Na terenie gminy Krzyżanowice, pomiędzy Chałupkami i Zabelkowem znajdują się meandry Odry, czyli naturalne zakola rzeki wraz z gruntami przylegającymi do niej, gdzie rosną lasy z olszą czarną i jesionem, łągi wierzbowo-topolowe i wilgotne łąki. Taki teren sprzyja roślinom i rzadkim gatunkom motyli, a także chrząszczom, piskorzom i różance. Na pływaczach rozmnaża się kumak górski, rzadki gatunek żaby, żyją tutaj też bóbr europejski i wydra rzeczna. Organizowane są tu spływy kajakowe.

Graniczny meander Odry

WOJNOWICE

W Wojnowicach, dokąd zaprowadzi nas czerwona trasa rowerowa z Raciborza, warto zobaczyć neobarokowy i neoklasykistyczny **pałac** wzniesiony po 1828 r. Wnętrze jest utrzymane w stylu klasycystycznym; obecnie znajdują się tam hotel i restauracja. Na parterze działa **Muzeum Dawnej Wsi** (ul. Pałacowa 1, tel. 502556621, www.palacwojnowice.pl), w którym można znaleźć liczne eksponaty – m.in. stylowe maszyny do szycia, elementy uprząży, ręcznie malowany studziesięcioletni westfalski piec.

Najnowszą atrakcją pałacu jest **Muzeum Horroru** (tel. 32 4191597, www.muzeumhorroru.pl).

Muzeum Dawnej Wsi

Pałac w Wojnowicach

KROWIARKI

W małej miejscowości Krowiarki przy ul. Wyzwolenia (12 km od Raciborza) znajduje się remontowany obecnie **pałac**, zbudowany w stylu neorenesansowym i neobarokowym z widocznymi elementami manieryzmu, baroku i rokoka. To dawna siedziba rodowa von Gaschinów i Donnersmarcków. Zachowana sala balowa jest połączona bezpośrednio z mauretańską, pokrytą dekoracją z elementów roślinnych i geometrycznych. Łączenie stylów różnych epok jest widoczne na powstającej wieloetapowo elewacji pałacu. Obiekt nie jest udostępniony do zwiedzania.

Wielkanocna procesja konna

Co roku w Poniedziałek Wielkanocny o godz. 13 w Pietrowicach Wielkich odbywa się Wielkanocna procesja konna. Procesja rusza z centrum sołectwa w stronę drewnianego kościółka św. Krzyża. Jeden jeździec trzyma krzyż z czerwoną wstęgą, drugi figurę Chrystusa Zmartwychwstałego, jest również śpiewak intonujący pieśni, a zaproszeni goście jadą w bryczkach. Po nabożeństwie w intencji obfitych zbiorów jeźdźcy wracają do wsi, przy pierwszych zabudowaniach procesja przemienia się w wyścig, a po nim następuje festyn z zabawami rodzinnymi.

Pałac w Krowiarkach

SŁAWIKÓW

Także w Sławikowie przy ul. Parkowej znajdują się **pozostałości po zespole pałacowo-parkowym** w stylu eklektycznym, wybudowanym najprawdopodobniej w 1865 r. Do czasów współczesnych zachowały się sklepienia piwnic, część sklepień parteru oraz drobne elementy wewnątrz (futryny, głowice kolumn itp.).

W parku można odnaleźć **ruiny neogotyckiej kaplicy-mauzoleum**, niedaleko zaś w stosunkowo dobrym stanie znajduje się **spichlerz** z przełomu XVIII i XIX w.

Ruiny pałacu w Sławikowie

Kapliczka źródłana w Gródczankach

MODZURÓW

Wioska Modzurów może się poszczycić neogotyckim **kościółem pw. Trójcy Św.** pochodzącym z lat 1896-1897 (ul. Strzybnego 24), z barokowymi rzeźbami św. Notburgi i Matki Boskiej Dobrej Rady oraz Chrystusa Zmarłychwstałego. W Modzurowie przy ul. Słowackiego 19 znajduje się również **pałac** w stylu neogotyku angielskiego (warto zobaczyć witraż w holu z motywami roślinnymi), z parkiem, w którym rosną okazy drzew egzotycznych. Oprócz tego podczas spaceru po miejscowości można się natknąć na **ruiny neogotyckiej kapliczki**, późnoklasycystycznego mauzoleum z XIX w. oraz spichlerz z pierwszej połowy XIX w.

Pałac w Modzurowie

RUDNIK

W Rudniku przy ul. Sylwestra znajdują się **ruiny pałacu** neobarokowego otoczone parkiem dworskim z pięknym drzewostanem. Do dziś zachowała się również oficyna pałacowa zbudowana na przełomie XVIII i XIX w.

GAMÓW

Będąc w okolicy, warto choć przejazdem wpaść do małej wioski Gamów, w której stoi zabytkowy **kościół pw. św. Anny** (ul. Długa 20) pochodzący z 1848 r., powstały z przedłużenia barokowej kaplicy (1728 r.), zbudowanej na miejscu pierwotnej drewnianej z przełomu XVI i XVII w.

Ruiny pałacu w Czerwięcicach

CZERWIĘCICE

W małej miejscowości Czerwięcice znajduje się neorenesansowy **pałac** (ul. Główna 9) pochodzący z 1892 r., otoczony parkiem ze starymi drzewami. Podczas II wojny światowej w pałacu siedzibę miał sztab niemiecki, do dziś została po nim antena niemieckiej radiostacji. Zachowała się tu klasycystyczna **kaplica cmentarna Matki Bożej Różańcowej** pochodząca z pierwszej połowy XIX w. oraz kapliczka przydrożna z ołtarzykiem barokowym z połowy XVII w., przy której znajduje się krzyż kamienny – prawdopodobnie jeden z najstarszych na ziemi raciborskiej.

Zabytkowa kuźnia w Strzybniku

Zabytkowy spichlerz w Strzybniku

STRZYBNIK

XIX-wieczny klasycystyczny **pałac** w Strzybniku niestety nie zachował się w dobrym stanie, ale na uwagę zasługuje **zabytkowa kuźnia** z rzeźbą narożną rycerza i kartuszem herbowym oraz stajnie i gorzelnia, które wraz z młynem należały do dawnych zabudowań folwarcznych majątku.

BORUCIN

W Borucinie warto zobaczyć zabudowania gospodarcze **dawnego folwarku**:

bramę wjazdową, domy robotników pracujących na roli i budynki gospodarcze. Przy drodze z Pietrowic Wielkich do Gródczanek stoi drewniany **kościół odpustowy św. Krzyża** (ul. ks. Bończyka). To stąd właśnie w każdy Poniedziałek Wielkanocny wyrusza procesja konna z modlitwą o dobre urodzaje.

Kościół św. Krzyża w Gródczankach

POGRZEBIEŃ

W Pogrzebieniu rodzina Larischów wybudowała swą siedzibę rodową, która została zakupiona przez ród von Baildon w 1882 r. Córka Larischów, Luiza, wyszła za mąż za bogatego poetę Josepha von Eichendorffa.

Pałac (ul. Brzezka) podczas przebudowy w latach osiemdziesiątych XIX w. wyposażono w marmurowe schody. Obecnie w pałacu mieści się klasztor sióstr salezjanek. Warto zobaczyć również kościół pw. św. Bartłomieja (ul. Brzezka 4a) w stylu neoromańskim, z sarkofagiem Sługi Bożej Laury Meozzi.

Dla amatorów rozrywki

W Pogrzebieniu działa klub OKAY, w którym w niedziele odbywają się Biesiady Śląskie z muzyką na żywo.

Pałac w Pogrzebieniu

INNE ATRAKCJE W OKOLICY

Miejscowości leżące na ziemi raciborskiej obfitują również w ciekawe obiekty. Wyjątkowe nie tylko dla miłośników literatury romantycznej jest miejsce narodzin niemieckiego poety Josepha von Eichendorffa. Siedziba rodziny Eichendorffów – neogotycki pałac w **ŁUBOWICACH**, wzniesiony pierwotnie w stylu barokowym pod koniec XVIII w., jest obecnie w ruinie, zachowały się zewnętrzne mury. Aby dowiedzieć się więcej o poecie, warto zajrzeć do **Górnośląskiego Centrum Kultury i Spotkań im. Josepha von Eichendorffa w Łubowicach** (ul. Zamkowa 1-3, tel. 32 4106602), w którym można zobaczyć m.in. pamiątki związane z poetą, a także wystawę dotyczącą grodu łużyckiego z IX-VI w. p.n.e., który odkryto na tym terenie. Nieopodal Łubowic znajduje się wieś **BRZEŹNICA**, miejscowość, w której mieszkała ukochana Eichendorffa, córka młynarza. Niestety, rodzice nie akceptowali tego związku i wysłali dziewczynę do krewnych w Austrii, a zawiedziony poeta na kanwie swoich przeżyć napisał wiersz „Złamany pierścionek”. Brzeźnicki młyn wodny przy ul. Leśnej z XVIII w., będący świadkiem tych wydarzeń, stoi do dziś i po odrestaurowaniu wciąż działa.

Na ziemi raciborskiej do dziś zachowały się specyficzne **spichlerze chłopskie**, tzw. lamusy. Są to drewniane spichlerze budowane przy drodze naprzeciw domu; prze-

Ruiny pałacu w Łubowicach

chowowano w nich zapasy zboża, mąki, jarzyn i sprzęty używane w gospodarstwie. W **BOLESŁAWIU** zachowały się aż trzy takie spichlerze przy ul. Głównej (numery 26, 30 i 43). Również w Bieńkowicach znajduje się lamus blisko krzyża ustawionego dla upamiętnienia mieszkańców miejscowości poległych na wojnie francusko-pruskiej w latach 1870-1871. W **BIENKOWICACH** znajduje się również **Muzeum Kowalstwa** (ul. Wojnowska 5, tel. 32 4196529). Tradycje kuźnicze na tym miejscu datują się na rok 1683, kiedy to Janek Socha, przejeżdżając przez miejscowość wraz z armią Jana III Sobieskiego, zdążającą pod Wiedeń, zakochał się bez pamięci w miejscowej dziewczynie i zaprzysiął jej rychły powrót. Po pokonaniu Turków wrócił nad Cynę. Ożenił się z ukochaną i w 1703 r. założył kuźnię, która nadal jest prowadzona przez rodzinę Sochów.

Imprezy cykliczne

W gminie Racibórz do imprez, których nie można przegapić, należą m.in.: wielkąconna procesja konna, Wieczór Kołęd i Pastorałek, Dni Raciborza, Raciborski Festiwal Średniowieczny, Jarmark św. Marcelego, Festiwal Podróżniczy Wiatraki. W gminie Krzyżanowice warto zajrzeć na Biesiadę Śląską, organizowaną w lutym, a także na Gminny Przegląd Kołęd i Pastorałek w języku polskim i niemieckim pt. „Weihnachten mit Weihnachtsliedern – Święta z kołędą”.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej Rudnik, ul. Mickiewicza 2, tel. 32 4106418, wew. 129, rudnik@slaskie.travel

INNE ATRAKCJE

Ośrodek Wypoczynkowy Aqua-brax, Nędza, ul. Gliwicka 37, tel. 32 4102085, www.braxton.info.pl (domki campingowe, boiska, duży basen, rowerki wodne, place zabaw)

Ośrodek Rekreacji i Wypoczynku Leśna Polana, ul. Gliwicka, Szymocice, tel. 605180007, www.lesnapolana.com.pl (domki campingowe, basen, korty, spływy kajakowe)

Spływy kajakowe Odrą i Olzą: Klub kajakowy „Meander”, ul. Raciborska Zabelków, tel. 609567626, www.pontonami.pl, tel. 512149759

Gospodarstwo agroturystyczne i stajnia „Palomino”, ul. Łąkowa 12, Nędza, www.agroturystyka-wypoczynek.com.pl

Zabytkowy Młyn Wodny w Brzeźnicy

Kućnia w Bieńkowicach

WODZISŁAW ŚLĄSKI

WODZISŁAW ŚLĄSKI

www.wodzislaw-slaski.pl

Rynek w Wodzisławiu Śląskim

Wodzisław Śląski znajduje się na liście najstarszych miast Polski (wraz z Jarocinem, Krakowem, Kaliszem i Starym Sączem) i przyciąga turystów zabytkami architektonicznymi oraz coraz bogatszą ofertą kulturalną. Wśród znanych wodzisławian są wielcy sportowcy: Tomasz Sikora (biathlonista), Leszek Blanik (gimnastyk), Stanisław Ośliżło (piłkarz), a także duchowni, jak abp Bolesław Kominek oraz ks. Wilhelm Kubsz.

Zwiedzanie miasta Wodzisław Śląski, nazywanego południową bramą Polski, znajdującego się ok. 17 km od przejścia granicznego w Chałupkach, warto rozpocząć od spaceru po **ryнку**, którego początki sięgają połowy XIII w. Miasto w swych dziejach przeżyło wiele kataklizmów, z których najważniejszym były wojna trzydziestoletnia (w latach 1618-1648) oraz pożar miasta w 1822 r. Najdotkliwsze straty poniósł Wodzisław w czasie II wojny światowej, kiedy zostało zniszczone 80% zabudowy Starego Miasta.

Wokół rynku usytuowane są kamienice z przełomu XVII i XIX w., na jednej z nich można zobaczyć zegar słoneczny. Budynek, którego nie należy pominąć, jest **Muzeum Miejskie** (ul. płk. Kubsza 2, tel. 32 4552574, www.muzeum.wodzislaw.pl); znajdujące się w pałacu Dietrichsteinów – dawnej rezydencji właścicieli państwa stanowego. Muzeum prezentuje wystawy stałe, związane z historią miasta i regionu: „Miasto Wodzisław w średniowieczu i czasach późniejszych” oraz „Ziemia rybnicko-wodzislawska w przedziejach”. Na uwagę zasługuje również wystawa poświęcona grodzisku słowiańskiemu Gołęszyców w Lubomi. Nowością jest makieta z rekonstrukcją tego grodu. Można tu zobaczyć m.in. wojów na koniach, broniących dostępu do grodu, który jest ufortyfikowany fosami i wałami. W budynku muzeum mieści się również Pałac Ślubów, czyli Urząd Stanu Cywilnego. Pałac otoczony jest **parkiem zamkowym**. W XV w. wzniesiono **kościół klasztorny pw. Świętej Trójcy**, którym opiekowali się

Vladislavia

Nazwa Wodzisław (Vladislavia, potem Loslau) pochodzi od imienia księcia polskiego-raciborskiego Władysława, który założył miasto około połowy XIII wieku.

Muzeum Miejskie

franciszkanie. Obecnie, wyremontowany po II wojnie światowej kościół, jest świątynią ewangelicką, w klasztorze zaś, pochodzącym z połowy XVII w., mieści się Sąd Rejonowy. Warto odwiedzić również **kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny** przy ul. Kościelnej 1, położony na miejscu świątyni z 1257 r. Urząd Miejski swą siedzibę ma w zabytkowym budynku zbudowanym w 1879 r. z ciekawą ornamentyką neogotycką (ul. Bogumińska 4).

Tym turystom, którzy cenią sobie wypoczynek na świeżym powietrzu w pobliżu wody, trzeba polecić **kąpielisko leśne Balaton** (ul. Łużycka w lesie na Grodzisku). Miejsce jest przystosowane do opalania, wędkowania, biwakowania, a także do gry w siatkówkę plażową. Można wynająć kajaki i rowery wodne. Miłośników mocnych wrażeń zainteresuje park linowy, którego największą atrakcją jest 250-metrowy zjazd tyrolski nad wodą.

Jedłownik, niegdyś osobna miejscowość, dziś dzielnica Wodzisławia, jest wart odwiedzenia ze względu na dawny dwór, wybudowany w latach pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XIX w. Obecnie w budynku przy ul. Wolności 35 działa Dom Pomocy Społecznej, natomiast przy ul. Ks. Roboty w sąsiedztwie budynku szkoły znajduje się **stary cmentarz**, na którym zobaczymy **krzyż pokutny** oraz potężny dąb – pomnik przyrody. Wyjątkowy wystrój kościoła parafialnego w Jedłowniku przyciąga m.in. obrazami przedstawiającymi historię tej dzielnicy Wodzisławia Śląskiego. Z kolei na Grodzisku, w lesie można zobaczyć dwudziestometrową neogotycką Wieżę Romantyczną, zwaną też Basztą Rycerską, zbudowaną w 1857 r.

Tym, którzy chcieliby wybrać się na podziemną wycieczkę w głąb kopalni, można polecić **górnictwą sztolnię ćwiczebną** przy Powiatowym Centrum Kształcenia Ustawicznego (ul. Gałczyńskiego 1, tel. 32 4553593, zwiedzanie tylko w grupach, po uprzednim zawiadomieniu telefonicznym, www.wodz.pl/sztolnia). Jest to wierna imitacja górniczego wyrobiska, posiadająca czynne pełne wyposażenie kopalni. Sztolnie mają wentylację, tamy wentylacyjne drewniane lub stalowe, rurociągi przeciwpożarowe, a długość sztolni wynosi kilkaset metrów. Warunki są dostosowane dla potrzeb osób niepełnosprawnych.

Kościół Wniebowzięcia NMP

Dawny dwór w Jedłowniku

Kąpielisko leśne Balaton

W Kokoszycach, innej dzielnicy Wodzisławia, znajduje się **zespół pałacowo-parkowy** – Archidiejezalny Dom Rekolekcyjny w Kokoszycach (ul. Pałacowa 53). Historia jego budowy nie jest jednoznaczna – barokowy pałac został zbudowany na polecenie Wilhelma Franza von Zawadzkiego lub Gustawa Baltazara von Czebulki. Od 1928 r. pałac jest własnością kurii katowickiej i pełni funkcję domu rekolekcyjnego. Park ze starym drzewostanem oraz wieloma ciekawymi okazami roślin z pewnością pomogą w skupieniu i sprzyja refleksji. W latach sześćdziesiątych w domu tym przebywał Karol Wojtyła.

Zespół pałacowo-parkowy w Kokoszycach

Kościół drewniane

Będąc w okolicy, warto wybrać się na wycieczkę rowerową do Łazisk i Gołkowic, aby zobaczyć drewniane kościoły – zabytki na Szlaku Architektury Drewnianej. Czarnym szlakiem dojedziemy do Gołkowic, a stamtąd szlakiem czerwonym w prawo i trasą R4. Do samych Łazisk można dojechać też żółtym szlakiem z Wodzisławia do Gorzycek i po skręceniu w lewo zarówno czerwony, jak i zielony szlak prowadzą do kościoła. Wspomniany **kościół pw. św. Anny** ☰ w Gołkowicach (1 Maja 47) powstał w 1878 r. Cennym zabytkiem jest XVI-wieczna rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, znajdująca się obok ołtarza z neogotyckim obrazem św. Anny. Nad amboną wisi baldachim. Z kolei XVI-wieczny **kościół w Łaziskach pw. Wszystkich Świętych** ☰ (ul. Powstańców 124) stoi na małej górze. Warto zwrócić uwagę na nietypową podwalinę z drewnianych klinów, tzw. pecków (zamiast zwyczajowej kamiennej podmurówki). Wewnątrz można podziwiać polichromie przedstawiające sceny z Nowego Testamentu, odsłonięte podczas remontu w 1997 r., a także dwa XVI-wieczne skrzydła dawnego tryptyku z płaskorzeźbami świętych dziewic (Katarzyny, Małgorzaty, Barbary i Doroty) i późnogotycką figurkę Matki Boskiej z Dzieciątkiem. Warto zwrócić uwagę na wyrwę w ścianie powstałą w wyniku uderzenia pocisku artyleryjskiego, który wpadł do wnętrza kościoła w 1945 r., ale nie wybuchł. Na pamiątkę tego wydarzenia wyrwę zasłonięto szybą z symbolem Opatrzności Bożej.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Muzeum Miejskie) ul. Kubsza 2, tel. 32 7248232, wodzislaw@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Amadeus****, ul. Jastrzębska 9, tel. 32 4530520, www.hotelamadeus.pl

GASTRONOMIA

Restauracja „Rączka gotuje” 🇵🇱 ul. Wyszynskiego 50, tel. 32 4402208, biuro@raczka restauracja.pl

Restauracja „Pod arkadami”, ul. Rynek 15, tel. 32 4550144, www.pod-arkadami.com

Restauracja Wiejska Chata, ul. Rynek 17–18, tel. 32 4560658, www.restauracjawiejskachata.pl

Dworek nad Stawem, ul. Młodzieżowa 300k, tel. 32 4517323, www.dworeknadstawem.pl

Leśniczówka, ul. Marklowicka 21, tel. 32 4530110, www.lesniczowka.wodzislav.pl

INNE ATRAKCJE

Kompleks sportowo-rekreacyjny (plac zabaw, boisko, jazda konna, domki letniskowe), ul. Cisowa 6, tel. 32 4546966

Kręgielnia – MD Amadeus, ul. Jastrzębska 9, Wodzisław Śl., tel. 32 4547211, www.hotelamadeus.pl

Tor kartingowy „Silverstone”, ul. Marklowicka 47, Wodzisław Śl.

Tor Kartingowy „Speed” – ul. Czyżowicka 79a, Wodzisław Śl. tel. 604497926, www.torkartingowy.wodzislav.pl

POWIAT
WODZISŁAWSKI

PSZÓW

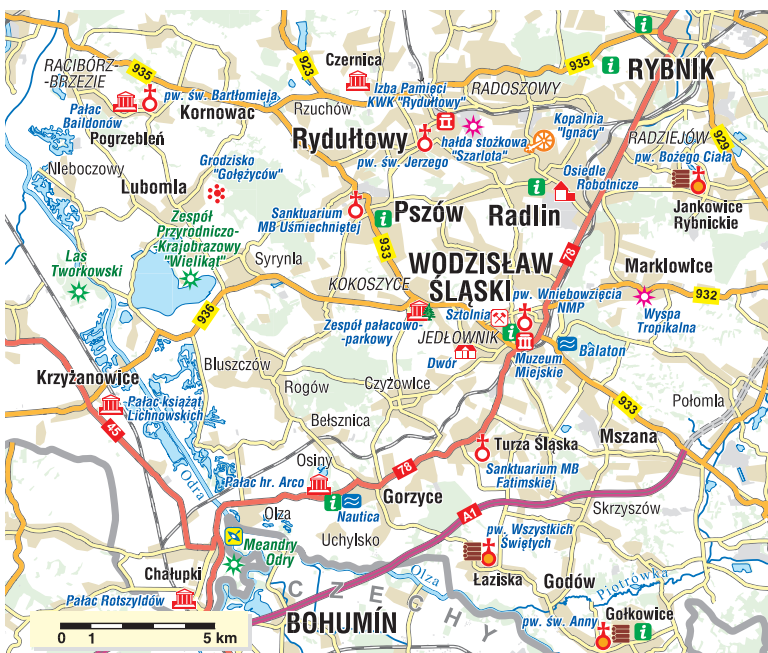
www.pszow.pl

Kalwaria Pszowska

Pszów jest jedną z najstarszych osad dawnego Księstwa Raciborskiego. Pierwsza wzmianka o Pszowie pochodzi z X w. Od co najmniej XV w. stał tutaj dwór. Przez wieki władali wsią i rezydowali we dworze znakomite rody, takie jak: Zdarzowie, Sedlnicy, Welczkowie, Lichnowscy czy Węgierscy.

Najważniejszym zabytkiem Pszowa jest **bazylika mniejsza pw. Narodzenia NMP** (ul. Bohaterów Westerplatte 1) wraz z otaczającą kościół małą kalwarią Drogi Krzyżowej. W bazylice znajduje się obraz Matki Bożej Uśmiechniętej, który zasłynął wieloma cudami, powstał kult maryjny, a rzesze wiernych do dziś przybywają do Pszowskiej Pani, aby oddać jej cześć.

Historia pszowskiego sanktuarium i cudownego obrazu rozpoczęła się w 1722 r., kiedy to pielgrzymi z Pszowa sprowadzili do siebie kopię jasnogórskiego obrazu Czarnej Madonny. Jednakże podczas podróży powrotnej z Częstochowy obraz ten uległ zniszczeniu, a jego renowacją zajął się malarz z Wodzisławia Śląskiego, Fryderyk Sedlecky, który nadał Matce Bożej słowiańskie rysy oraz ów tajemniczy uśmiech.

Na malowniczo położonym pagórku przy ul. Kalwaryjskiej, wśród drzew i zieleni znajduje się **Kalwaria Pszowska**, która wraz z nowo wyremontowanymi kaplicami Drogi Krzyżowej może stanowić doskonały pretekst do spaceru. Budowę Kalwarii zaczęto na początku XX w, a jej uroczyste poświęcenie nastąpiło w 1923 r. Każda kaplica ma własną, niepowtarzalną architekturę. W ich wnętrzach znajdują się ołtarze wraz z grupami figuralnymi, przedstawiającymi sceny z męki Chrystusa w drodze na Golgotę. Stację XII stanowią trzy wysokie, drewniane krzyże.

Bazylika Narodzenia NMP

Pszów dla aktywnych

Amatorzy sportów zimowych mogą skorzystać z bazy sportowo-rekreacyjnej: w zimie działa lodowisko, a w okresie letnim są dostępne korty tenisowe i skatepark.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ul. Traugutta 32, pszow@slaskie.travel, tel. 32 7291861

NOCLEGI

Gościniec Pszowski, ul. Traugutta 32, tel. 32 7291861, www.g-p.dobrynocleg.pl

RADLIN

www.radlin.pl

Radlin miał prawa miejskie w latach 1955-1979 i uzyskał je ponownie w roku 1996 (przed tą datą Radlin był dzielnicą Wodzisławia Śląskiego). Wieś w tym miejscu jest wzmiankowana w dokumentach już ok. 1300 r. W latach 1880-1883 w dzisiejszej dzielnicy Obszary powstał **zespół kopalni „Marcel”**, który stanowi wielki kompleks zabudowy przemysłowej z przełomu wieków. Spośród zabudowy najcenniejszym obiektem jest wieża basztowa **szybu „Wiktor”** z elektrycznym urządzeniem wyciągowym w głowicy. Z tego okresu dotrwały do dzisiejszych czasów budynki administracji, dyrekcji, starej łaźni, siłowni i straży pożarnej.

Osiedle robotnicze zwane Kolonią Emma zaczęto wznosić już w 1897 r., według projektu berlińskiego architekta Williama Mullera. W skład zespołu wchodziły domy urzędnicze i robotnicze oraz pojedyncze pokoje dla samotnych mężczyzn. Osiedle jest połączone po przeciwnej stronie zabudowań przemysłowych kopalni. W jego obrębie można wyróżnić prostą

Osiedle robotnicze Kolonia Emma

skromną zabudowę robotniczą, typu „familok”, a także zespoły mieszkaniowe będące urzeczywistnieniem idei osiedla – miasta ogrodu. Geneza budownictwa patronackiego na Górnym Śląsku wiąże się z rozwojem przemysłu na tym terenie, powodującego konieczność zatrudniania w zakładach pracy dużej liczby robotników i zapewnienia im odpowiednich warunków socjalnych.

Gimnastyk z Radlina

Ciekawostkę stanowi fakt, że miasto wychowuje grono najlepszych gimnastyków w Polsce i na świecie. Wielu wychowanków klubu gimnastycznego z Radlina (do tej pory dwudziestu!) uczestniczyło w olimpiadach.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ul. Józefa Rymera 15, radlin@slaskie.travel, tel. 32 4590241

RYDUŁTOWY

www.rydułtowy.pl

Pierwsze wzmianki o Rydułtowach można znaleźć w dokumentach z 1228 r. Momentem decydującym dla rozwoju Rydułtów było odkrycie w końcu XVII w. bogatych złóż węgla kamiennego. W 1792 r. powstała pierwsza kopalnia „Hoym”, nieco później w Radoszowach kopalnia „Wilhelm”, w 1806 r. w Czernicy kopalnia „Charlotte”, a w 1843 r. w Rydułtowach kopalnia „Leo”.

Osobliwością krajobrazu Rydułtów jest „Szarłota”. Jest to najwyższa **hałda stożkowa** w Polsce i prawdopodobnie w Europie. Istnieje od początku XX w., a jej wysokość względna sięga 132 m. Nieodłącznym elementem rydułtowskiego krajobrazu są szyby kopalniane. W rejonie skrzyżowania ulic Pietrkowickiej i Niewiadomskiej jest zlokalizowana **dawna kopalnia** o nazwie „Dicke Verwandtschaft”.

Przy ulicy Leona znajduje się budynek wagi drobnicowej z 1906 r. Waga służyła do ważenia deputatów węglowych wydawanych górnikom. W 1984 r. obiekt został wpisany do rejestru zabytków. Dwa lata później w budynku tym powstała **Izba Pamięci KWK „Rydułtowy”**, w której zgromadzono sporo unikatowych eksponatów poświęconych górnictwu. Warta polecenia jest kolekcja lampek górniczych. W mieście zachował się fragment dawnej architektury górnoląskiej – zabudowa mieszkaniowa osiedla Karola. Osiedle składa się z budynków mieszkalnych i gospodarczych, wybudowanych dla górników przed 1865 r.

Pod ulicą Raciborską, w rejonie osiedla „Orłowiec” znajduje się jeden z najdłuższych czynnych tuneli kolejowych w Polsce. Tunel ma długość 727 m i został wybudowany w połowie XIX w. na trasie kolejowej Racibórz – Rybnik.

Nieco dalej, również przy ulicy Raciborskiej, znajduje się **„Willa Radlika”** położona w otoczeniu niewielkiego parku. Budynek został wzniesiony dla długoletniego dyrektora kopalni „Charlotte” – Franciszka Radlika, który cieszył się wielkim szacunkiem w Rydułtowach, ponieważ zrobił bardzo wiele dla mieszkańców.

W sąsiedztwie rynku, przy kościele parafialnym pw. św. Jerzego, znajduje się dwuramienny krzyż pokutny powstały w 1628 r. Jest to jedyny taki krzyż w Polsce i jeden z sześciu w Europie. Natomiast przy ulicy Radoszowskiej stoi jednoramienny krzyż pokutny, z piaskowca. W rejonie ul. Skalnej znajduje się stanowisko przyrody nieożywionej **„Skalka”**. Niewątpliwą atrakcją jest „Fikołkownia”, gdzie dla najmłodszych przewidziano: zjeżdżalnię, huśtawki, wykopaliska, piaskownicę i bryły sznurowe. Dla nieco starszych zaplanowano ściankę wspinaczkową, minigolf, tor BMX i skatepark.

Hałda „Szarłota”

GASTRONOMIA

Restauracja „Dom Gościnniey” ul. Strzelców Bytomskich 8/7, tel. 32 4590165, www.goscinniey-dom.pl

Restauracja Parys w Rydułtowach ul. Ligonja 5a, tel. 32 4576919, www.restauracja-parys.pl

TURZA ŚLĄSKA

www.turza.pl

Bazylika Narodzenia NMP

Miejszem duchowej przemiany jest **Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej** (ul. Tysiąclecia 15) w Turzy Śląskiej, małej miejscowości oddalonej od Wodzisławia o 4 km. Sam kościół nie jest zabytkowy, powstał w 1948 r., ale atmosfera tego miejsca jest niezwykła, zwłaszcza w pierwszą niedzielę po trzynastym dniu każdego miesiąca, kiedy są organizowane procesje z figurką Maryi, sprowadzoną z Fatimy w 1959 r. – wieczorem widok tłumu ze świecami, podążającego przez Turzę, jest niesamowity. Na ścianach kościoła namalowano sceny przedstawiające objawienia fatimskie.

INNE ATRAKCJE W OKOLICY

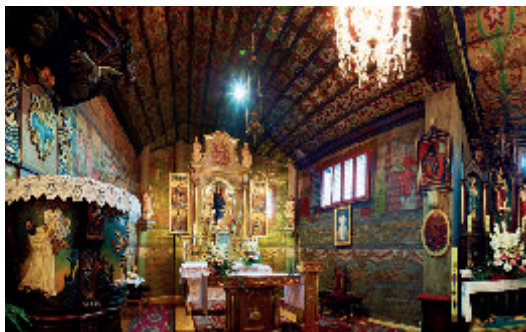
W okolicy jest wiele ciekawych miejsc, gdzie można spędzić aktywnie czas na łonie natury. Jedną z takich oaz zieleni jest Ośrodek Wypoczynkowy („Jas-Mos” Ośrodek Wypoczynkowy przy Jastrzębskiej Spółce Węglowej, tel. 32 4544073) w **BUKOWIE** w gminie Lubomia. Można tam pojeździć konno, są dobre warunki do jazdy na rowerze i wycieczek pieszych, a dla dzieci atrakcją będzie minizoo. W Bukowie można też zobaczyć **drewniany spichlerz** i **kaplicę różańcową** (ul. Główna 24), leżącą na Szlaku Architektury Drewnianej. Szczególnie atrakcyjne krajobrazowo i przyrodniczo miejsca w **ŁAZISKACH** to: środowisko wodne w dolinie Olzy, gdzie swoje siedziby mają liczne gatunki ptaków, uroczysko w obrębie lasu przy granicy z Czechami, a także fragment doliny rzeki Leśnicy. W **LUBOMI** ciekawostką stanowi **średniowieczne grodzisko** należące do plemienia Gołyszyców w VIII-IX w., dziś porośnięte lasem. Zabytki odnalezione w grodzisku znajdują się w muzeum w Wodzisławiu Śląskim.

Tym, którzy lubią atrakcje wodne, można polecić **Aquapark Nautica** (ul. Bogumińska 31, tel. 32 4514634) w **GORZYCACH**. Oprócz basenu w aquaparku są też: zjeżdżalnia, jacuzzi,

tunel wodny z biczami, armatkami i kaskadą, grotą solną, a także sauna, solarium i gabinet masażu. Po szaleństwach wodnych warto przespacerować się w kierunku południowo-zachodnim Gorzyc, gdzie znajduje się **dawny pałac** hrabiego Arco (ul. Zamkowa, 1 km od centrum w kierunku Chałupek) z XIX w., **pałacyk myśliwski** również z XIX w. oraz park w stylu angielskim ze starym drzewostanem i stawami. W XVII w.

Soboty

W wielu drewnianych kościołach zauważyć można niskie podcienia dookoła świątyni, przykryte dachem. Są to soboty, czyli miejsca schronienia przed wiatrem i deszczem dla wiernych, przybywających na mszę św. z daleka, dzień wcześniej, czyli w sobotę (stąd nazwa).

Kościół Wszystkich Świętych w Łaziskach

dwór w Gorzycach był własnością rodu Donnersmarcków. Niektórzy mieszkańcy opowiadają, że w pałacu straszy, słyszano odgłosy wyciąganych z podłogi gwoździ, prostowanych i wbijanych na nowo.

W dolinie górnej Odry, pomiędzy Raciborzem a Wodzisławiem Śląskim, nieopodal Lubomi znajduje się **zespół przyrodniczo-krajobrazowy Wielikąt** i obszar leśny **Las Tworkowski**. Wokół stawów została wytyczona ścieżka dydaktyczna z platformą widokową oraz punktami obserwacyjnymi, skąd można zobaczyć wiele gatunków ptaków.

Z kolei Las Tworkowski obejmuje lasy łąkowe i łęgowe. W sąsiedztwie Wielikąta znajduje się **polder Buków**, suchy zbiornik przeciwpowodziowy na Górnym Odrze, stanowiący siedlisko wielu rzadkich gatunków roślin błotnych i zwierząt.

W **CZYŻOWICACH** można odpocząć w kompleksie leśnym zwanym Szwajcarią Czyżowicką. Znajduje się tutaj **Miasteczko Country**, gdzie odbywają się imprezy rekreacyjno-wypoczynkowe. Można tu dojechać trasą rowerową 316Y. W okolicy znajduje się park leśny „U Karczyny” oraz pole biwakowe „Europa” w Olzie.

Baszta Rycerska na Grodzisku

Krzyże pokutne

Niegdyś osoba skazana za morderstwo była zobowiązana przejść długą drogę od osądzenia do uzyskania przebaczenia od rodziny ofiary. Przede wszystkim morderca musiał pokryć koszty pogrzebu i przewodu sądowego,łożyć na utrzymanie rodziny zabitego, musiał też kupić świece do kościoła, odbyć boso pieszą pielgrzymkę do świętego miejsca, a wreszcie wystawić krzyż pokutny w miejscu, gdzie dokonał zbrodni. Krzyże wystawiano w Polsce w okresie od XIII–XIX w. (jest to nie tylko polski zwyczaj, od Włoch po Skandynawię można spotkać takie świadectwa przeszłości). W regionie takie krzyże znajdują się m.in. w Rydułtowach, Rogowie, Olzie, Lyskach, Wodzisławiu Śląskim, a także w Żorach.

W centrum **MARKLOWIC**, przy ul. Wyzwolenia 89 znajduje się **dworek**, nazywany przez mieszkańców miejscowości zameczkiem. Jest to budynek zbudowany w XIX w., który był miejscem zamieszkania starosty pszczyńskiego Ernesta Wilhelma von Birkham. Z kolei w **POŁOMI** zachowała się klasycystyczna plebania z XIX w., wpisana do rejestru zabytków, a także cmentarz z pomnikiem przyrody – lipą drobnolistną o obwodzie 680 cm. Obecnie plebania jest w trakcie gruntownego remontu, ale zachowało się wiele ciekawostek i architektonicznych detali. Warto obejrzeć zwłaszcza stojące nieopodal zabytkowe figury: krzyż Męki Pańskiej z 1853 r., figurę świętego z 1876 r. oraz figurę Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1878 r.

Tropikalna Wyspa w Markłowicach

Rowerzyści, którzy wybiorą się na wycieczkę żółtym szlakiem rowerowym 316Y, będą mieli okazję zobaczyć po drodze **zabytkowy spichlerz** z przełomu XVIII i XIX w., tzw. sypaniec (ul. Zabytkowa 6), którego przeznaczeniem było przechowywanie owoców lub suszenie zboża. W **BUKOWIE** warto zobaczyć drewnianą **kaplicę Matki Bożej Różańcowej** (ul. Strażacka/Główna) z 1770 r. Kaplica znajduje się niedaleko kościoła Matki Bożej Nieustającej Pomocy. Na trasie przy ul. Tysiąclecia 15 możemy zobaczyć także Sanktuarium Matki Boskiej Fatimskiej w Turzy Śląskiej, krzyże pokutne w Rogowie i Olzie, zabytki z czasów średniowiecza tj. grodzisko w **GORZYCZKACH** oraz obiekty przyrodnicze – Szwajcarię Czyżowicką, zespół pałacowo-parkowy w **GORZYCACH**. Na uwagę zasługują także rzeki Olza i Odra, zbiornik wodny polder Buków oraz kompleksy leśne w rejonie Czyżowic.

Kaplica MB Różańcowej w Bukowie

Imprezy cykliczne

Reggae Festiwal, Festiwal Muzyki Organowej, Dni Wodzisławia Śląskiego, Noc w Muzeum oraz Pożegnanie Lata, Jesienne Koncerty Organowe, Wodzisławski Jarmark Staroci.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Aquapark Nautica), ul. Bogumińska 31, tel. 32 4514227, gorzyce@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ ul. 1 Maja 101, Gołkowice, tel. 32 4727532, godow@slaskie.travel

NOCLEGI

Dworek Myśliwski, ul. Leśna 4, Łaziska Rybnickie, tel. 698459968, www.dworekmysliwski.pl

Gospodarstwo agroturystyczne Jeleń, ul. Leśna 9, Godów, tel. 32 4766089

Gospodarstwo agroturystyczne „Stajnia na Górcie”, ul. Porzeczkowa 18, tel. 535781807, www.stajnia.eu

Pole biwakowe „Europa” Olza, ul. Wiejska, Olza, tel. 32 4511788, www.gosciniex-rex.go3.pl

Park leśny „U Kaczyny” (plac zabaw, ścieżki spacerowe, hipoterapia, nauka jazdy konnej, bryczki, kuligi), ul. Leśna, Rogów, tel. 32 4518133, www.lesny-park.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Western- P.W. „Agrodom”, ul. Belsznicka 29b, Czyżowice, tel. 32 7203241, www.restauracjereclik.com.pl

Restauracja/kregielnia „Feniks” Radlin – ul. Rydułtowska 27, Radlin, 603888470, www.restauracjafeniks.pl

INNE ATRAKCJE

Tropikalna Wyspa, ul. Wyzwolenia 71 b, Markłowice, skatepark i ścianka wspinaczkowa

Ośrodek Wypoczynkowy „Olza” (plac zabaw, kąpielisko, boiska do siatkówki, wypożyczalnia sprzętu wodnego, ul. Kolejowa, tel. 503166136, www.olza.com.pl

Ośrodek Jazdy Konnej – Minizoo Buków (jazda konno, minizoo, plac zabaw, Zbiór Starych Zegarów), ul. Główna 10, tel. 32 4544029

Ośrodek Jazdy Konnej „Kasztanka”, ul. Czyżowicka, 44-362 Belsznica, tel. 603635800

Korty Tenisowe „La Mirage” (nauka gry z instruktorem, minikort, ścianka do odbijania), ul. 1 Maja 18, 44-348 Skrzyszów, tel. 665665650, www.kortylm.net

„Piknik Country”, Janusz Reclik, Czyżowice ul. Belsznicka 29b, tel. 32 4513030

Kregielnia „Sladi”, ul. Radoszowska 33, Rydułtowy, tel. 32 4574124, 609866071, www.sladi.friko.pl

ŽORY

ŻORY

www.zory.pl

Żory powstały w XIII w. jako miasto obronne, dzięki dogodnemu położeniu – bagniste otoczenie, rzeka Ruda, lasy i potoki. Ciasna zabudowa złożona z drewnianych domów krytych słomą sprawiała, że miasto często płonęło. Po pożarze 11 maja 1702 r. do dziś obchodzi się w tym dniu Święto Ogniove – niegdyś typowo religijne, dziś oprócz procesji z pochodniami odbywają się m.in. pokazy teatrów ulicznych z ogniem jako tematem przewodnim.

W **parku Cegielnia** na otwartych przestrzeniach trawiastych odbywają się liczne imprezy. Niewątpliwą atrakcją dla dzieci i młodzieży jest tutaj park linowy, skatepark oraz „Siłownia pod chmurką” – kompleks urządzeń siłowych na świeżym powietrzu.

Warto skorzystać z atrakcji kulturalnych **„Sceny na Starówce”**, która zaprasza do kina oraz do galerii plastycznej, gdzie podziwiać można prace miejskich artystów.

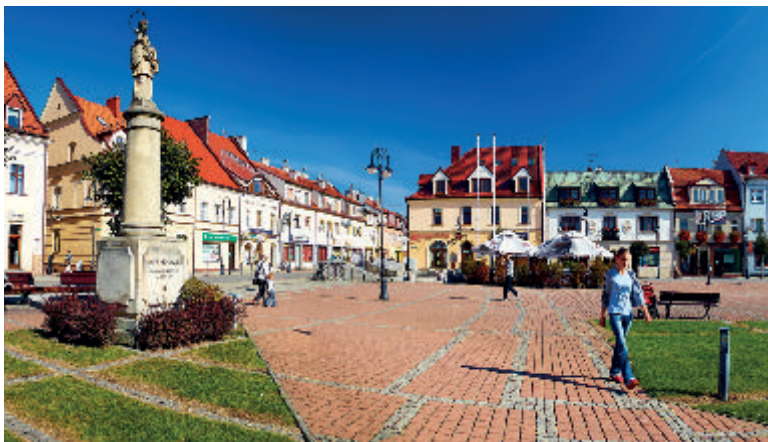
Miłośnikom tradycyjnej formy zwiedzania szczególnie polecamy spacer bogatą w XIX-wieczne budynki zabytkową Starówką oraz urokliwą ulicą Murarską powstałą na fundamentach rozebranych murów obronnych, gdzie można zobaczyć zabytkowe parterowe kamieniczki z początku XIX w. Warta obejrzenia jest także kapliczka stojąca na skrzyżowaniu ulic Murarskiej i Bramkowej w sercu historycznego centrum miasta, która została wykonana z surowej cegły i ozdobiona elementami w stylu neogotyckim. Wewnątrz znajduje się XVII-wieczna drewniana figura św. Jana Nepomucena, która pierwotnie stała na rynku. Wokół kapliczki rosną trzy okazałe, ponadstuletnie lipy.

Brama Cieszyńska

Afryka w Żorach

Będąc w mieście warto zwiedzić Muzeum Miejskie (ul. Dolne Przedmieście 1, tel. 32 4343714, www.muzeumzory.pl), w którym na szczególną uwagę zasługuje wystawa afrykańska.

Rynek w Żorach

Miejski Ośrodek Kultury

Zapraszamy też do odwiedzenia **kościół gotycki św. św. Filipa i Jakuba**, (ul. Garncarska 16), który powstał najprawdopodobniej w XIV w. i był wkomponowany w mury obronne, a jego wieża pełniła rolę baszty. Na cmentarzu przykościelnym do dziś stoi jeden z kilku krzyży pokutnych w Żorach, umieszczony tam w XII w. jako zadośćuczynienie za morderstwo. Nieopodal kościoła, na skrzyżowaniu ulicy Rybnickiej z ulicą Męczenników Oświęcimskich znajduje się **park miejski**, gdzie w cieniu nawet osiemdziesięcioletnich drzew można odpocząć, spacerując alejkami, wsłuchując się w szum tryskającej z fontanny wody.

Warto odwiedzić również **park Piaskownia**, który pełni funkcję Leśnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej. Cały teren obejmuje swym zasięgiem staw oraz tereny leśne. W parku została wytyczona ścieżka dydaktyczna, wzdłuż której rosną siedliska i kolekcje roślinne. W uzgodnionym terminie na grupę będzie czekał ogrodnik, który zaprezentuje wspaniałą roślinność tego terenu. W parku Piaskownia odbywają się również spotkania metodyczne – warsztaty terenowe dla nauczycieli.

Miłośników wycieczek pieszych i rowerowych zaprasza **staw Śmieszek** – kultowe miejsce, często odwiedzane przez mieszkańców pragnących spędzić czas wolny wśród zieleni nad wodą. Staw znajduje się niedaleko Starego Miasta, więc można do niego bez problemu dojść piechotą lub połączyć wycieczkę z przejażdżką rowerową po specjalnie wytyczonych ścieżkach. W sezonie letnim można wypożyczyć kajaki i rowery wodne. W drodze nad staw warto zatrzymać się przy pomniku przyrody – starym dębie szypułkowym z pniem mocno poskręcanym od wiatrów.

Unikatową atrakcją na skalę regionu jest **Miasteczko Westernowe Twinpigs** urządzone w scenerii XIX-wiecznego Dzikiego Zachodu (ul. Katowicka 4, tel. 32 4114334, www.twinpigs.eu). Można tu odwiedzić saloon, w którym można potańczyć, wychylić szklaneczkę whisky czy pograć w kości oraz stodołę, gdzie można ujeżdżać elektronicznego byka, usmażyć kielbaskę czy nauczyć się strzelać z łuku. Dzieci z pewnością polubią Westerlandię – krainę zabaw. Najmłodsi mogą wspiąć się po ściance wspinaczkowej, miło spędzić czas w kinie, oglądając kreskówki, których akcja toczy się na Dzikim Zachodzie, oraz odwiedzić minizoo, w którym mogą nakarmić sympatyczne zwierzątka. W miasteczku funkcjonują również restauracje oraz hotel z salami konferencyjnymi.

Amatorom atrakcji wodnych polecamy „**Aquarion**” – nowoczesny kryty park wodny z jacuzzi, gabinetami masażu, saunami, solankami, ścianką wspinaczkową, zjeżdżalniami, a także tzw. rzeką ze sztucznym nurtem. W lecie można korzystać z kąpieliska otwartego, zimą zaś – z sezonowego krytego lodowiska.

Miasteczko Westernowe Twinpigs

Miasteczko Westernowe Twinpigs

Imprezy cykliczne

Ogromną popularnością wśród żorzan i okolicznych mieszkańców cieszy się coroczne Święto Ogniove, obchodzone 11 maja od 1702 r. na pamiątkę wielkiego pożaru, który strawił wtedy miasto. Ludność po mszy w parafii św. św. Filipa i Jakuba wyrusza z pochodniami w błagalnej procesji ulicami miasta, by uchronić je od kolejnych pożarów. Na rynku są wtedy organizowane liczne imprezy towarzyszące, m.in. koncerty, warsztaty muzyczne, pokazy teatrów ulicznych z ogniem jako tematem przewodnim. Szczególnie ważną imprezą dla miłośników jazzu jest Easy Jazz Festival. Godny uwagi jest Festiwal Sari – jeden z największych festiwali folkowych i szant w kraju. Natomiast na przełomie maja i czerwca prezydent miasta Żory przekazuje młodzieży symboliczne klucze do bram miasta. Tym gestem rozpoczyna się Żorska Wiosna Młodości, podczas której ulice miasta przemierza barwny korowód, a na scenach na rynku i w parku Cegielnia prezentują się żorskie zespoły artystyczne oraz znani polscy artyści. Dużą popularnością wśród mieszkańców cieszy się widowiskowy Międzynarodowy Festiwal Folkloru i Mażorettek, na którym swoje umiejętności prezentują grupy wokalne i taneczne. Wśród licznych imprez cyklicznych związanych z muzyką należy wymienić również: Sari Ska Fest & Reggae Festival, Międzynarodowy Festiwal Twórczości Dzieci i Młodzieży „BALLO”, Międzynarodowy Festiwal Gitarowy, Festiwal Twórczości Religijnej „Fide et Amore”. Amatorów dobrego humoru zapraszamy na Żorskie Spotkania Kabaretowe KANASTA, podczas których występują m.in.: Łowcy, B, Hrabi, Formacja Chatlet, Paraniernormalni, Neo-Nówka. Co roku w czerwcu jest organizowany Jarmark Władysławowski, podczas którego odgrywa się inscenizację wjazdu do miasta jego założyciela, księcia Władysława Opolskiego, który oficjalnie potwierdza nadanie Żorom praw miejskich. W alejkach Dzielnicy Księcia Władysława odbywa się kiermasz, na którym swoje warsztaty prezentują przedstawiciele zanikających już rzemiosł: garncarze, bartnicy, pszczelarze, rzeźbiarze.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej Miasteczko Westernowe, ul. Katowicka 4, tel. 32 4418449, zory@slaskie.travel

Punkt Informacji Miejskiej, ul. ks. Klimka 4, tel. 32 4344882, informacja@mzeum.zory.pl

NOCLEGI

Hotel Kameleon***, ul. Boryńska 7, tel. 32 4340167, www.hotelkameleon.com

Stary Młyn, ul. Męczenników Oświęcimskich 20, tel. 32 4351117, www.starymlyn.net.pl

GASTRONOMIA

American Steak House, ul. Boryńska 52, tel. 32 4340493, www.steak-house.pl

Gospoda „Dwie Wiedźmy”, ul. Wodzisławska 12, tel. 32 4350440, www.dwiewiedzmy.pl

Restauracja „Zapiecek”, ul. Szeroka 22, tel. 32 4698397

INNE ATRAKCJE

Aquarion, ul. Wodzisławska 5, tel. 32 4352212, www.mosir.zory.pl

Kryte lodowisko sezonowe, ul. Folwarecka 10, tel. 32 4757381, www.mosir.zory.pl

Kąpielisko otwarte, ul. Kłokocińska 78A, tel. 32 4358099, www.mosir.zory.pl

Scena na Starówce, ul. Kościuszki 3, tel. 32 4342127, www.mok.zory.pl

Miejski Ośrodek Kultury, ul. Dolne Przedmieście 1, tel. 32 4342436, www.mok.zory.pl

Park Piaskownia, przystanek „Fadom” – terminy spotkań z ogrodnikiem należy ustalić pod numerem tel. 32 4348249

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

JASTRZĘBIE-ZDRÓJ

www.jastrzebie.pl

Dom Zdrojowy

Turystów spoza regionu być może zdziwi fakt, skąd „Zdrój” w nazwie miejscowości kojarzonej głównie z wydobyciem węgla kamiennego. Otóż warto przypomnieć, że poszukiwanie złóż węgla kamiennego przyczyniło się zarówno do powstania, jak i zakończenia działalności uzdrowiska w Jastrzębiu-Zdroju. Właśnie podczas poszukiwań „czarnego złota” w 1859 r. natrafiono na źródła solanki jodobromowej. Uzdrawisko swą działalność rozpoczęło wiosną 1861 r., kiedy to wybudowano pierwszy – nieistniejący już dziś – budynek zwany Szwajcarką. Rok później powstał **Dom Zdrojowy**, w którym prócz kabin kuracyjnych znajdowały się jadalnia, czytelnia i sala taneczna. W późniejszych latach funkcjonowania uzdrowiska zainstalowano w nim ruletkę, a sam budynek zaczęto nazywać „Kasynem”. Uzdrawisko swój największy rozkwit przeżywało w dwudziestolecu międzywojennym za sprawą ówczesnego zarządcy dr. Mikołaja Witczaka. Jastrzębie-Zdrój nazywano wtedy „Perłą Górnego Śląska”. Dlatego też nazwiskiem doktora i jego rodziny uhonorowano wiele miejsc w mieście. Bardzo ważną datą nie tylko dla Jastrzębia-Zdroju jest 3 września 1980 r., kiedy to przy KWK „Manifest Lipcowy” (dzisiejsza KWK „Zofiówka”) podpisano tzw. „Porozumienie jastrzębskie”, które było trzecią, po podpisanych w Gdańsku i Szczecinie, ugodą społeczną otwierającą drogę do przemian gospodarczych w Polsce i Europie.

Zwiedzanie Jastrzębia-Zdroju najlepiej zacząć od głównej jego atrakcji, którą jest **Park Zdrojowy im. Mikołaja Witczaka**, znajdujący się na terenie zabytkowego osiedla Zdrój przy ul. 1 Maja. Na terenie założonego na początku lat sześćdziesiątych XIX w. parku znajdowało się źródło solanki jodobromowej, którą można było spożywać w budynku zabytkowej **pijalni wód** (wzniesionej w 1861 r.). W roku 2012 zakończono prace związane z rekonstrukcją

Czarny Jastrząb

Według legendy nazwa miasta pochodzi od rycerza żyjącego w XIII w., zwanego „Czarnym Jastrzębiem”, który niczym drapieżny ptak napadał na karawany kupieckie wędrujące przez Bramę Morawską.

Łazienki w Parku Zdrojowym

Lodówka w ziemi

W skarpie za Domem Zdrojowym w początkowym okresie funkcjonowania uzdrowiska wydrążono jamę, która pełniła funkcję lodówki (przechowywano w niej dobra spożywcze dostarczane z pobliskiego folwarku).

obiekty, a budynek pełniący funkcję kawiarni zyskał nowe oblicze nawiązujące do pierwotnego wyglądu. W celu upiększenia Parku Zdrojowego sprowadzono z zagranicy wiele rzadkich gatunków roślin, jak np. kasztan jadalny, miłorząb dwuklapowy czy żółtnicę pomarańczową. Na terenie parku znajdują się zabytkowe budynki po-uzdrowskowe, które dziś pełnią inną funkcję niż pierwotnie. Gestorem wybudowanego w tzw. stylu szwajcarskim (z jasną charakterystyczną elewacją i kompozycją o układzie muru pruskiego) w 1862 r. Domu Zdrojowego (Kasyna) jest obecnie Miejski Ośrodek Kultury. Odbywa się tutaj wiele imprez o charakterze kulturalno-rozrywkowym. Tuż obok Domu Zdrojowego znajduje się charakterystyczna **muszla koncertowa** (zwana dawniej pawilonem muzycznym),

Pijalnia wód

w której w czasach świetności uzdrowiska odbywały się koncerty promenadowe orkiestry zdrojowej. Ważnym obiektem jest również budynek siedziby **Galerii Historii Miasta** (www.mok.jastrzebie.pl, ul. Witczaka 4, tel. 32 4711757) mieszczącej się w dawnych łaźniach kuracyjnych, wzniesionych w 1912 r. Galeria gromadzi, przechowuje i udostępnia wszelkie dokumenty i przedmioty związane z przeszłością miasta, prezentując jednocześnie ciekawe wystawy tematyczne. Atrakcją dla zwiedzających stanowią m.in. odtworzona **chata śląska** z pełnym wyposażeniem oraz warsztat pracy kowala. Między budynkiem galerii a główną aleją spacerową parku znajduje się **zegar kwiatowy**, który każdego roku przybiera inne barwy, ciesząc oczy oglądających go mieszkańców i turystów. Niedaleko Gallerii Historii Miasta

Dom Zdrojowy

znajduje się wybudowany w 1912 r. budynek „**Masnówki**” (nazwa pochodzi od nazwiska lekarza uzdrowskowskiego), który pierwotnie stanowił siedzibę zarządu uzdrowiska. Obecnie mieści się tam filia Miejskiej Biblioteki Publicznej (ul. Witczaka 3a, tel. 32 4761361, www.biblioteka-jastrzebie.pl). W „Masnówce” odbywa się wiele ciekawych imprez kulturalnych, przeznaczonych zarówno dla dzieci, jak i osób dorosłych. W mieszczącej się tam kawiarence „Da Vinci” jest podawana podobno najlepsza kawa w mieście. W Parku Zdrojowym funkcjonował kompleks tzw. łaźni, z których najstarszym budynkiem jest obiekt powstały ok. 1865 r. (obecnie znajdujący się w rękach prywatnych) i usytuowany na skarpie poniżej Domu Zdrojowego. Budynek łaźni III, w którym niegdyś kuracjusze korzystali z biczów wodnych oraz kąpeli słonecznych, obecnie czeka na modernizację i zaadoptowanie na siedzibę Urzędu Stanu Cywilnego.

Skocznia w parku

Przed II wojną światową na terenie Parku Zdrojowego funkcjonowała drewniana skocznia narciarska.

Fontanna w Parku Zdrojowym

Na terenie Parku Zdrojowego, prócz wspomnianych wyżej budynków, znajdują się także obiekty **dawnego „Zakładu Marii”** (ul. 1 Maja 36), który pod koniec XIX w. za sprawą sióstr boromeuszek rozpoczął misję leczniczą dla dzieci z całego Śląska. Do zakładu należały budynki obecnego **kościół i parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa** (ul. 1 Maja 36), dawnego „Domu Aniołów Stróżów” oraz Dom Klasztorny św. Józefa (tzw. „Klasztor”). W pobliżu kościoła NSPJ, po drugiej stronie ul. 1 Maja znajdują się także **zabytkowe budynki pouzdrowiskowe**. Na szczególną uwagę zasługuje budynek obecnego hotelu i restauracji „Dąbrówka” (ul. 1 Maja 49, tel. 32 4762704, www.hoteldabrowka.pl), który pierwotnie mieścił Ewangelicki Zakład dla Dzieci Chorych „Betania”, a potem uzdrowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Na obrzeżach Parku Zdrojowego w miejscu wybudowanego jeszcze przed II wojną światową basenu obecnie znajduje się nowoczesne **Kąpielisko „Zdrój”** (ul. Witczaka 1, tel. 32 4761030, www.basen.jasnet.pl), które latem przyciąga zwolenników kąpeli zarówno wodnych, jak i słonecznych.

Kąpielisko Zdrój

Kościóły

Kościół św. św. Barbary i Józefa Robotnika (ul. Ks. Bp. H. Bednorza 1a) jest uważany za najcenniejszy z zabytków na terenie Jastrzębia-Zdroju. Pierwotnie został on wzniesiony w Jedłowniku (dzielnicy Wodzisławia Śląskiego), ale pierwsza wzmianka o nim pojawia się w roku 1447. Obiekt ten ma dużą wartość zarówno historyczną, jak i artystyczną. Niezwykle cenny jest zabytkowy ołtarz z obrazem św. Barbary, XIX-wieczna ambona z obrazami czterech ewangelistów malowanych na desce z XVII w., a także obraz „Maria z Dzieciątkiem” z XIX w. Kościół św. Barbary i św. Józefa Robotnika znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego.

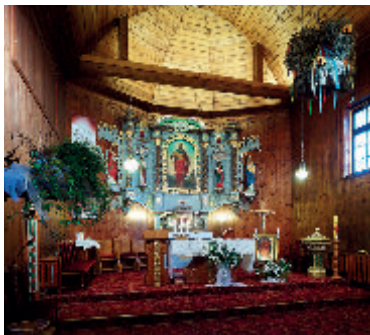
Innym ważnym zabytkiem sakralnym w Jastrzębiu-Zdroju jest **Sanktuarium Opatrzności Bożej** (były kościół pw. św. Katarzyny i Opatrzności Bożej) w Jastrzębiu Górnym (ul. św. Katarzyny 3). Obiekt został wybudowany w stylu późnobarokowym z elementami klascystycznymi. Jego wnętrze kryje wiele zabytkowego wyposażenia, jednak najbardziej charakterystycznym elementem jest – uznany za cudowny – trójkątny obraz Oko Opatrzności Bożej. Na przykościelnym cmentarzu jest usytuowana klascystyczna kaplica grobowa z XIX w., w której znajduje się grobowiec rodziny Witczaków – właścicieli jastrzębskiego uzdrowiska.

Trzecim ważnym zabytkiem sakralnym w Jastrzębiu-Zdroju (sołectwo Szeroka) jest **kościół pw. Wszystkich Świętych** (ul. Powstańców Śląskich 109). Świątynię ostatecznie wzniesiono i poświęcono w roku 1803. Na uwagę zasługują prawie pięciusetletni dzwon kościelny, późnobarokowy ołtarz z 1810 r., obraz Wszystkich Świętych, późnobarokowa rzeźba Chrystusa Frasobliwego, kunsztownie wykonana ambona a także organy z 1785 r.

Na terenie Jastrzębia-Zdroju w Bziu Zameckim (ul. Klubowa) znajduje się zbudowany w stylu późnorenansowym zabytkowy **dwór obronny**. Przypuszcza się, że został wzniesiony ok. 1605 r. Dwór miał bronić okolicy podczas wojny trzydziestoletniej. W czasie II wojny światowej uległ częściowemu zniszczeniu, podczas odbudowy stracił nieco swoje nacechowanie stylowe. Niedaleko dworu obronnego rosną pomnikowe dęby stanowiące pozostałość po parku dworskim.

Kościół św. św. Barbary i Józefa Robotnika

Wnętrze zabytkowego kościółka św. Barbary

Niezwykle okazałym budynkiem jest pałac znajdujący się w Boryni przy ulicy Zamkowej. Górujący nad okolicą obiekt został wybudowany w drugiej połowie XVIII w. w stylu klasycystycznym, z wpływami późnego baroku. Pałac jest otoczony zespołem parkowym, w którym można podziwiać m.in. 600-letni dąb szypułkowy – pomnik przyrody oraz klony i akacje. W roku 2012 obiekt został pięknie odnowiony, a od kwietnia 2013 r. funkcjonuje w nim luksusowy hotel (www.palacborynia.pl).

Imprezy cykliczne

Dni Jastrzębia-Zdroju, Festiwal Sztuk Wszelakich „Zderzenia Działań Wrażliwych”, Konkurs Piosenki Poetyckiej „Jastrzębskie śpiewania”; co dwa lata (zamiennie): Międzynarodowe Konfrontacje Artystyczne im. Andrzeja Resa oraz Międzynarodowy Festiwal Chórów im. Ks. Anzelma Skrobola.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (PTTK Oddział w Jastrzębiu-Zdroju), ul. Harcerska 14b, tel. 32 4719488, www.pttk.jasnet.pl, pttkjz@jasnet.pl

NOCLEGI

Hotel „Dąbrowka”***, ul. 1 Maja 49, tel. 32 4762704, www.hoteldabrowka.pl

Dom Retro, ul. Karola Miarki 15, tel. 32 4757614, www.domretro.pl

Hotel „Czarny Rycerz”***, ul. Wodzisławska 5, tel. 32 4763456, www.czarny-rycerz.com.pl

„Harjan”, ul. Cieszyńska, tel. 32 4733828, www.harjan.pl

Pałac Borynia – Hotel i Restauracja, ul. Zamkowa 5, tel. 32 4719474, 601429165, www.palacborynia.pl

GASTRONOMIA

Restauracja Hotelu „Dąbrowka” 🇵🇱 ul. 1 Maja 49, tel. 32 4762704, www.hoteldabrowka.pl

Stary Zdrój, ul. 1 Maja 25, tel. 32 4761565, www.staryzdroj.com.pl

Dom Retro, ul. Karola Miarki 15, tel. 32 4757614, www.domretro.pl

INNE ATRAKCJE

Hala Widowiskowo-Sportowa, Aleja Jana Pawła II 6, tel. 32 4761201, www.mosir.jastrzebie.pl

Kąpielisko „Zdrój” (sezonowe; basen rekreacyjny, brodzik oraz plac zabaw dla dzieci, zjeżdżalnia, boiska do siatkówki plażowej), ul. Witczaka 1, tel. 32 4761030, www.basen.jasnet.pl

Kryta pływalnia „Laguna”, ul. Warszawska 11, tel. 32 4752500

Kryte lodowisko „JASTOR”, ul. Leśna, tel. 32 4761750, www.mosir.jastrzebie.pl

Lodowisko sezonowe, ul. Wielkopolska (Jar Południowy)

Stadion Miejski, ul. Harcerska 14 B, tel. 32 4719 450, www.mosir.jastrzebie.pl

Skatepark, ul. Turystyczna (os. Barbary)

Fitness Gym, ul. Turystyczna 5FiG, tel. 32 4706517, www.fitnessgym.com.pl

Fitness Club Zahir, ul. 1 Maja 25, tel. 32 4763792, www.zahir.com.pl

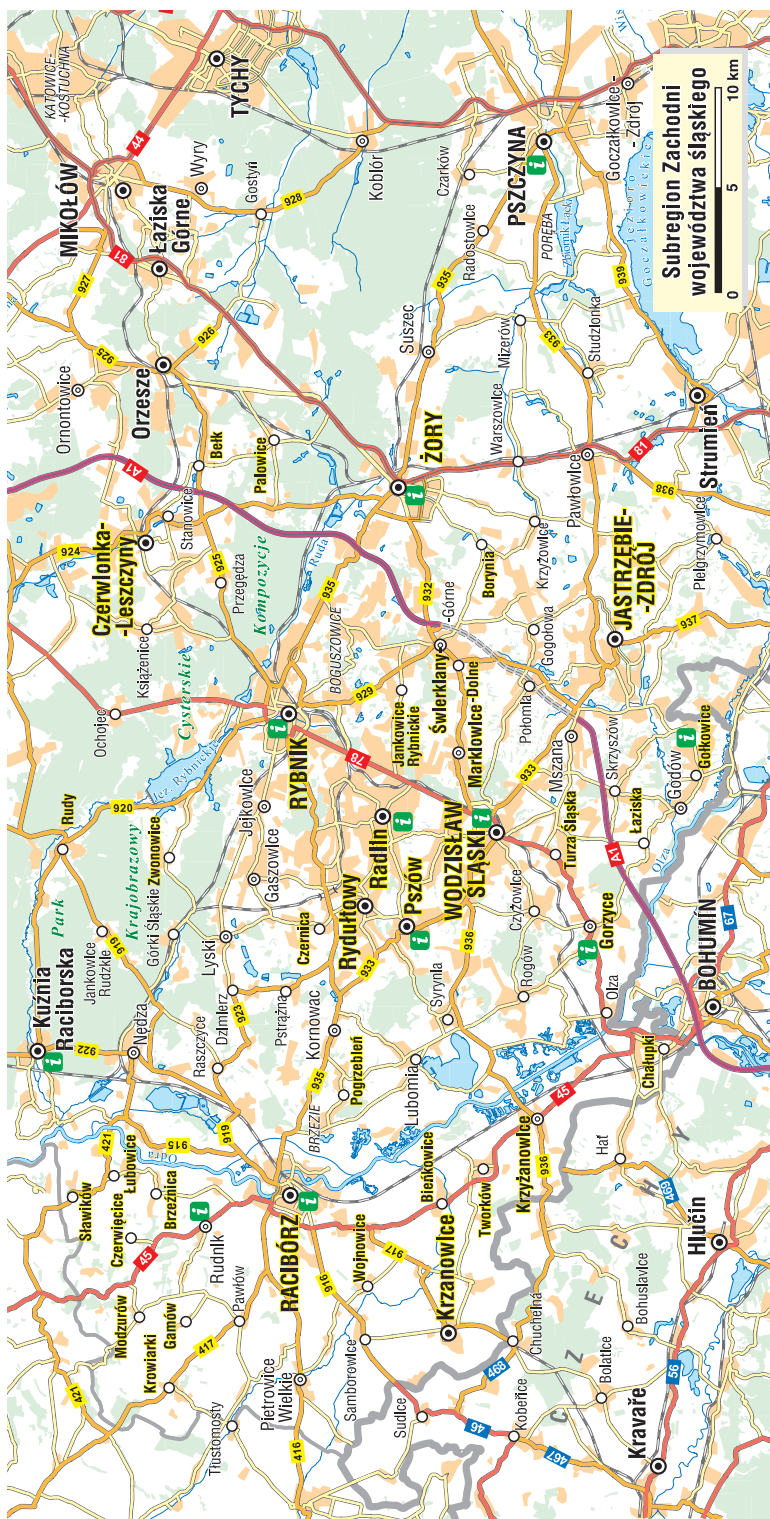
Jeździecki Klub Sportowy „Equi Verso”, ul. Bema 98, tel. 602784804, www.equiverso.pl

Tor kartingowy - sezonowy, ul. Wielkopolska (Jar Południowy)

Korty tenisowe - Jastrzębskie Towarzystwo Tenisowe, www.jtt-tenis.pl

Pałac w Boryni - Jastrzębie-Zdrój

SUBREGION ZACHODNI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Odwiedź
nas na:

www.subregionzachodni.slaskie.travel

